

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om gruvmineralskatt

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om gruvmineralskatt och att punktskattelagen och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ ändras.

Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om en ny skatt på gruvmineral som brutits i Finland. Skattemodellen grundar sig på betalningar av royaltytyp, vilka föreslås vara så okomplicerade och schematiska som möjligt. I skattemodellen ska dock å ena sidan skillnaden mellan metallmalmer och andra gruvmineral och å andra sidan skillnaderna i värde och metallhalt mellan olika metallmalmer beaktas.

De gruvmineral som avses i gruvlagen omfattas enligt förslaget av skattens tillämpningsområde. Gruvmineral som hittats genom guldvaskning ska emellertid inte omfattas av tillämpningsområdet. Skattskyldig föreslås vara den som har brutit gruvmineral och som förutsätts ha ett sådant tillstånd att bedriva gruvdrift som avses i gruvlagstiftningen. Skattskyldiga är vanligtvis gruvbolag. Enligt förslaget uppkommer skyldighet att betala skatt i fråga om metallmalmer när anrikningsprocessen för gruvmineralet inleds och i fråga om andra gruvmineral när gruvmineralet bryts.

Skatten på metallmalmer är enligt förslaget 0,6 procent av beskattningsvärdet av den metall som malmen innehåller. Beskattningsvärdet grundar sig på de internationella marknadspriserna för metaller. Om de prisuppgifterna inte är tillgängliga, fastställs beskattningsvärdet enligt förslaget utifrån motsvarande offentliga prisuppgifter eller i sista hand utifrån internationella offentliga prisuppgifter för en motsvarande produkt. Beskattningsvärdet beräknas som det årliga aritmetiska medelvärdet av prisuppgifterna och fastställs för varje kalenderår i början av året utifrån prisuppgifterna från det föregående året.

Skatten på andra gruvmineral än metallmalmer föreslås vara 0,20 euro per ton gruvmineral som bryts.

På den föreslagna beskattningen av gruvmineral tillämpas i huvudsak förfarandebestämmelserna i fråga om punktbeskattning och skatter som betalas på eget initiativ. Aktörer som omfattas av skatten ska registrera sig som skattskyldiga. Den skattskyldige ska lämna en skattedeklaration för skatteperioden på ett kalenderår samt räkna ut och betala skatten på eget initiativ. Skattemyndighet är enligt förslaget Skatteförvaltningen.

I propositionen föreslås det att andelen för de kommuner där gruvorna är belägna ska vara 60 procent av gruvmineralskatteintäkterna och statens andel föreslås vara 40 procent. De årliga skatteintäkterna av den föreslagna gruvmineralskatten uppskattas vara ca 25 miljoner euro, varav statens andel är 10 miljoner euro och andelen för kommunerna där gruvorna ligger 15 miljoner euro. Skatteintäkterna redovisas till den kommun där gruvan ligger. Skatteintäkterna inflyter för första gången 2025.

Det föreslås att punktskattelagen och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ kompletteras i fråga om gruvmineralskatten.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2024. Enligt förslaget tillämpas lagen på gruvmineral i fråga om vilka skyldigheten att betala skatt uppkommer efter lagens ikraftträdande.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Beredning.....	5
1.2.1 Utredning inom ramen för statsrådets forsknings- och utredningsverksamhet.....	5
1.2.2 Arbetsgruppen för bedömning av införandet av en gruvskatt.....	6
1.2.3 Beredningen av regeringens proposition.....	7
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	8
2.1 Gruvbranschen och gruvmineral.....	8
2.1.1 Gruvdrift och lagstiftningen.....	8
2.1.2 Gruvmineral och deras värde.....	8
2.1.3 En gruvas produktionsfaser och gruvindustrins betydelse i Finland.....	11
2.2 Beskattning.....	12
2.2.1 Den nuvarande beskattningen av gruvor.....	12
2.2.2 Betalningar enligt gruvlagen.....	13
2.2.3 Miljöskadeavgift.....	14
2.2.4 Beskattningsförfarandet och EU-lagstiftningen.....	14
2.2.5 Skatteredovisning och statsandelssystemet.....	15
2.3 Bedömning av nuläget.....	15
3 Målsättning.....	16
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	16
4.1 De viktigaste förslagen.....	16
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	19
4.2.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin.....	19
4.2.2 Konsekvenser för företagen.....	20
4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna.....	22
4.2.4 Konsekvenser för miljön.....	23
4.2.5 Konsekvenser för medborgarna.....	23
5 Alternativa handlingsvägar.....	23
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	23
5.1.1 Alternativa skattemodeller.....	23
5.1.2 Fastställande av beskattningsvärdet.....	25
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	26
5.2.1 Inledning.....	26
5.2.2 Australien.....	26
5.2.3 Kanada.....	27
5.2.4 Sverige.....	27
6 Remissvar.....	28
6.1 Allmänt om utlåtandena och beaktandet av remissvaren i propositionen.....	28
6.2 Varierande uppfattningar om vad som är en lämplig skattemodell.....	29
6.3 Skattenivåer och intäktsmål för skatten.....	30
6.4 Kommunernas andel av skatteinkomsten.....	30
6.5 Övriga anmärkningar om yttrandena.....	31

7 Specialmotivering	31
7.1 Lagen om gruvmineralskatt.....	31
7.2 Punktskattelagen	39
7.3 Lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.....	40
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	43
9 Ikraftträdande.....	43
10 Efterhandsutvärdering och uppföljning	43
11 Förhållande till andra propositioner.....	43
11.1 Samband med andra propositioner.....	43
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	43
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	44
12.1 Gruvmineralskattens konstitutionella natur	44
12.2 Bemyndigande att utfärda normer.....	45
12.3 Rätt att få information samt skyddet för personuppgifter	46
LAGFÖRSLAG	48
1. Lag om gruvmineralskatt	48
BILAGA	51
GRUVMINERAL SOM BESKATTAS ENLIGT VÄRDE	51
2. Lag om ändring av 1 § i punktskattelagen	52
3. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.....	53
BILAGA	55
PARALLELLEXT	55
2. Lag om ändring av 1 § i punktskattelagen	55
3. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.....	56

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering utreds möjligheten att införa en separat gruvskatt så att samhället ska få en skälig ersättning för utvinningen av mineral. Enligt regeringsprogrammet ska gruvorna också överföras till den högre skatteklassen I för elström och de ska inte längre omfattas av energiskatteåterbäringen för energiintensiva företag. Regeringen stakade emellertid ut i statens budgetförhandlingar för år 2022 att man, i stället för en höjning av elskatten för gruvor, inför en gruvskatt.

Även riksdagen har i samband med behandlingen av ett medborgarinitiativ (MI 7/2019) om ändring av gruvlagen förutsatt att en gruvskatteutredning enligt regeringsprogrammet görs noggrant och i rask takt på så sätt att riksdagen får tillräckligt med tid att behandla lagstiftningsreformerna om gruvbeskattning under regeringsperioden för statsminister Sanna Marins regering 2019–2023. I ett yttrande som ingår i ett betänkande av riksdagens ekonomiutskott (EkUB 7/2020 rd) uppmanas regeringen beakta att gruvmineralen är en naturresurs som utvinns bara en gång och att samhället bör få skälig ersättning för utvinningen.

1.2 Beredning

1.2.1 Utredning inom ramen för statsrådets forsknings- och utredningsverksamhet

Under regeringsperioden bedömdes olika alternativ för hur gruvskatten kunde genomföras första gången i samband med ett projekt som genomfördes inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet och som avslutades år 2021, nedan *TEAS-projektet*. Målet med TEAS-projektet var att hitta en modell för en separat gruvskatt, vilken skulle ge möjlighet att samla in en skälig ersättning till samhället för användningen av gruvmineral, med ringa negativa effekter för ekonomin.

Utgångspunkten för utredningen var motiveringarna gällande återhållsamhet och effektivitet, dvs. att utreda sådana skattealternativ som kunde göra det möjligt att samla in skäliga skatteintäkter utan att i onödan störa den ekonomiska verksamheten. I TEAS-projektet jämfördes de olika alternativen för gruvskatten i fråga om deras konsekvenser för skatteintäkterna och gruvornas lönsamhet med hjälp av en simuleringsmodell. I projektet användes uppgifter som beskrev produktionen och ekonomin för fem representativa metallmalmsgruvor under hela deras livscykel, vilket gjorde att man kunde granska skattealternativens konsekvenser för gruvföretagens lönsamhet. Beräkningarna begränsade sig till metallmalmsgruvor, eftersom man inte hade tillgång till tillräckligt med material om brytningen av industrimineral. Utifrån internationella jämförelser och litteraturkällor granskades två skatter av royaltytyp, vilka baserade sig på antingen produktionens volym eller dess värde, samt två skatter som skulle tas ut på gruvans nettoinkomst. Av dessa skulle den ena tas ut på gruvföretagets vinst och den andra på den så kallade rena vinsten, dvs. nettovinsten. Inom gruvbranschen avses med royalty vanligen en ersättning som betalas för rättigheten att utvinna de gruvmineral som finns i berggrunden eller marken. Med ren vinst avses däremot exempelvis differensen mellan ett gruvprojekts marginalintäkter och marginalkostnader eller också det positiva nettonuvärdet av gruvprojektets intäkter och alla kostnader under gruvprojektets hela livscykel.

Enligt [slutrapporten](#)¹ för TEAS-projektet är de skatter på gruvdriftens nettoinkomst, dvs. skatt på nettovinst och vinstskatt i nämnda ordning, de effektivaste sätten att beskatta de rena vinster som finns i gruvmineralresurserna utan att snedvrída gruvbolagens ekonomiska beslut. Royaltyer skulle oftare göra gruvans verksamhet olönsam. Enligt slutsatserna från TEAS-projektet är skatten på nettovinst det alternativ som rekommenderas om målet är att få ersättningar med små ekonomiska snedvridningar. Om syftet är att få en stabil skatteintäkt och att lyfta brytningens lönsamhetskraV, kan det ske genom en kombination av en låg ersättning och skatt på nettovinst.

Enligt slutrapporten kan även miljöskyddet utgöra en grund för gruvskatt. I stället för genom gruvskatt bör miljöolägenheter emellertid minskas med hjälp av andra miljöpolitiska instrument, såsom en fungerande miljölagstiftning, tillsyn och säkerheter av rätt omfattning.

I slutrapporten för TEAS-projektet tar man även ställning till mottagaren av gruvskatt. Enligt slutrapporten lämpar sig gruvskatten dåligt som intäktskälla för kommuner och flera aspekter talar för att gruvskatteintäkterna ska tas in centraliserat till staten i stället för till kommuner.

1.2.2 Arbetsgruppen för bedömning av införandet av en gruvskatt

Efter att TEAS-projektet avslutades stakade regeringen i samband med förhandlingarna om statsbudgeten för år 2022 ut att beredningen av gruvskatten skulle fortsätta. Enligt riktlinjerna ska det år 2023 införas en gruvskatt i stället för en höjning av elskatten för gruvdrift. Den skatteintäkt som eftersträvas genom gruvskatten uppgår till 25 miljoner euro om året. Av skatteintäkterna styrs 60 procent till de kommuner där gruvorna är belägna och 40 procent till staten. I enlighet med det som skrevs in i budgeten kan gruvskatten grunda sig på de alternativ som presenterades av det ovannämnda TEAS-projektet, och utöver dem kunde en potentiell modell för gruvskatten vara en modell som grundar sig på nettoinkomsten från anrikningar. Enligt det som skrevs in ska beslut om den slutliga modellen fattas under beredningen.

Den 27 januari 2022 tillsatte finansministeriet en arbetsgrupp som skulle bedöma alternativen för gruvskatt och deras konsekvenser. Enligt beslutet om tillsättande av arbetsgruppen är syftet med gruvskatten att beakta gruvmineralens natur som en icke-förnybar naturresurs. Det primära syftet med skatten är inte att minska användningen av gruvmineralresurserna, utan att styra en skälig ersättning till samhället för användningen av dem. Skatten ska alltså inte i första hand grunda sig på miljöskyddsmål. Enligt beslutet om tillsättande av arbetsgruppen hade arbetsgruppen till uppgift att bedöma hur lämpliga och genomförbara de skattemodeller som föreslogs i samband med det ovannämnda TEAS-projektet var i relation till de mål som hade ställts för skatten. Arbetsgruppen skulle bedöma gruvskattens lämplighet vad gäller både metallmalmer och industrimineral.

Som alternativ för hur gruvskatten kunde införas bedömde arbetsgruppen royaltyer och modeller för beskattning av nettoinkomst. Arbetsgruppens [promemoria](#)² innehåller en bedömning av de olika skattealternativens lämplighet, genomförbarhet och huvudsakliga konsekvenser.

¹ Kauppi, S. et al.: Alternativ till gruvskatt och jämförelse av alternativen. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:44, Helsingfors 2021. (På finska, med svenskt presentationsblad.)

² Finansministeriet: Bedömning av olika modeller för gruvskatt. Promemoria av arbetsgrupp som bedömt olika modeller för gruvskatt. Finansministeriets publikationer 2022:44, Helsingfors 2022. (På finska, med svenskt presentationsblad.)

Lämpligheten och genomförbarheten bedömdes i relation till både det juridiska och det praktiska genomförandet, samtidigt som man beaktade den tidsplan som stakades ut i samband med regeringens budgetförhandlingar.

Arbetsgruppen bedömde att modellen med royaltyer är mer ändamålsenlig med tanke på de mål som ställts upp, om gruvskatten införs schematiskt i enlighet med bedömningspromemorian. Om man däremot vill beakta olika gruvors verksamhet och produktivitet mer specifikt är en modell med beskattning av nettointäkter mer motiverad. Beredningen av en sådan skattemodell kräver emellertid mycket tid.

Arbetsgruppens promemoria var ute på remiss den 8.6–5.8.2022. Yttrande begärdes av de för propositionen centrala ministerierna, myndigheterna, näringslivet och andra intressentgrupper. Begäran om yttrande publicerades på webbplatsen utlatande.fi och på finansministeriets offentliga webbplats.

Det kom in totalt 33 yttranden. Ståndpunkterna i fråga om nödvändigheten av en gruvskatt var klart delade. En del av remissinstanserna såg ett klart behov av en separat gruvskatt och lyfte fram att Finland skiljer sig från många andra stater i och med att det saknas gruvbeskattning. Å andra sidan ansåg vissa remissinstanser att det inte var motiverat att föreskriva om en gruvskatt, eftersom det skulle öka industrins skattebörda i en särskilt i nuläget osäker ekonomisk situation. I flera yttranden ansågs det viktigt att beredningen går snabbt framåt. Å andra sidan betonades det i yttrandena även att man inte får pruta på beredningens kvalitet på grund av tidsplanen. Skatteförvaltningens ståndpunkt att gruvskatten bör träda i kraft tidigast vid ingången av 2024 understöddes i ett flertal yttranden.

I de yttranden som förespråkade royaltyer lyfte man fram modellens enkelhet och klarhet. Det ansågs även vara en bra sak att royaltyer kunde tas i bruk snabbt. I de kritiska yttrandena betonades den observation som hade framförts även i arbetsgruppens promemoria om att royaltyer ofta snedvrider investeringsbeslut och att det som resultat uppstår negativa konsekvenser även på andra håll i samhället. I de yttranden som förespråkade modellen med beskattning av nettoinkomst lyftes det fram att den modellen bättre kunde garantera en jämlik behandling av gruvorna skattemässigt och att den inte skulle snedvrider investeringsbesluten. Det ansågs vara en bra sak att skatten skulle inriktas enligt företagets nytta av affärsverksamheten. I de kritiska yttrandena lyftes det fram att skattemodellen var upplagd för aggressiv skatteplanering och att den administrativt sett var invecklad.

Arbetsgruppens arbetsdokument och de inkomna yttrandena samt ett sammandrag av yttrandena finns i den offentliga tjänsten på adressen https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt_under_projektnummer_VM008:00/2022.

Regeringen hade som mål att utifrån arbetsgruppens bedömningar och remissbehandlingen kunna fatta beslut om modellen för införandet av en gruvskatt inför beredningen av regeringens proposition om gruvskatt. Hösten 2022 beslutades det att beredningen skulle fortsätta utifrån den schematiska och enkla royaltymodell som presenterades i slutrapporten för den arbetsgrupp som hade bedömt införandet av en gruvskatt. Även i samband med budgetförhandlingarna för år 2023 stakade regeringen hösten 2022 ut att beredningen av gruvskatten ska fortsätta och att 60 procent av intäkterna från gruvskatten ska styras till de kommuner där gruvorna är belägna.

1.2.3 Beredningen av regeringens proposition

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Beredningen av propositionen har gjorts i samarbete med Skatteförvaltningen.

Propositionen var ute på remiss 27.9–17.10.2022. Yttrande begärdes av de för propositionen centrala ministerierna, myndigheterna, näringslivet och andra intressentgrupper. Begäran om yttrande publicerades även på finansministeriets offentliga webbplats. Dokumenten från beredningen av regeringens proposition finns i den offentliga tjänsten på adressen [https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt, under projektnummer VM105:00/2022](https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt,under/projektnummer/VM105:00/2022).

Det har hållits samråd enligt 11 § i kommunallagen (410/2015) om regeringens proposition och ärendet har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning den 8 november 2022.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Gruvbranschen och gruvmineral

2.1.1 Gruvdrift och lagstiftningen

Gruvbranschen bryter och förädlar råmaterial i berggrunden för industrins och samhällets behov. I gruvdriften bryts det ur Finlands berggrund ädla och oädla metaller, industrimineral och vissa bergarter.

Bestämmelser om principerna för letning efter och utvinning av gruvmineral i berggrunden samt marmor och täljsten och för avslutande av verksamhet i anslutning till det samt för gruvförrättning finns i gruvlagen (621/2011). Lagen gäller också guldvaskning på statsägda områden. Även annan lagstiftning har en betydande inverkan på gruvdriften, i synnerhet miljöskyddslagen (527/2014) och annan miljö- och säkerhetslagstiftning.

Den gruvlag som trädde i kraft år 2011 tillämpas på gruvprojekt som har startats efter att den trädde i kraft. Följaktligen begränsar sig tillämpningen av gruvlagen tills vidare i huvudsak till beslut som gäller malmetning, guldvaskning och ändring av tillstånd för gruvor i drift eller komplettering av tillstånd enligt lagen samt till tillsyn. Den nuvarande gruvdriften grundar sig också i hög grad på den tidigare gruvlagen (503/1965), nedan *den gamla gruvlagen*.

Gruvdrift är tillståndspliktig verksamhet. För anläggandet av en gruva och för gruvdrift behövs det gruvtillstånd och gruvssäkerhetstillstånd, vilka beviljas av Säkerhets- och kemikalieverket, som är gruvmyndighet enligt gruvlagen. Av de övriga tillstånden är det miljötillstånd som beviljas av det lokala regionförvaltningsverket, som är miljömyndighet, det viktigaste. Miljötillstånd krävs alltid för gruvdrift och anrikning av malm eller mineral. Andra myndigheter som administrerar gruvdriften är närings-, trafik- och miljöcentralerna, som bl.a. utövar tillsyn över gruvornas miljötillstånd. Den allmänna ledningen, övervakningen och utvecklingen av verksamhet enligt gruvlagen hör till arbets- och näringsministeriets uppgifter.

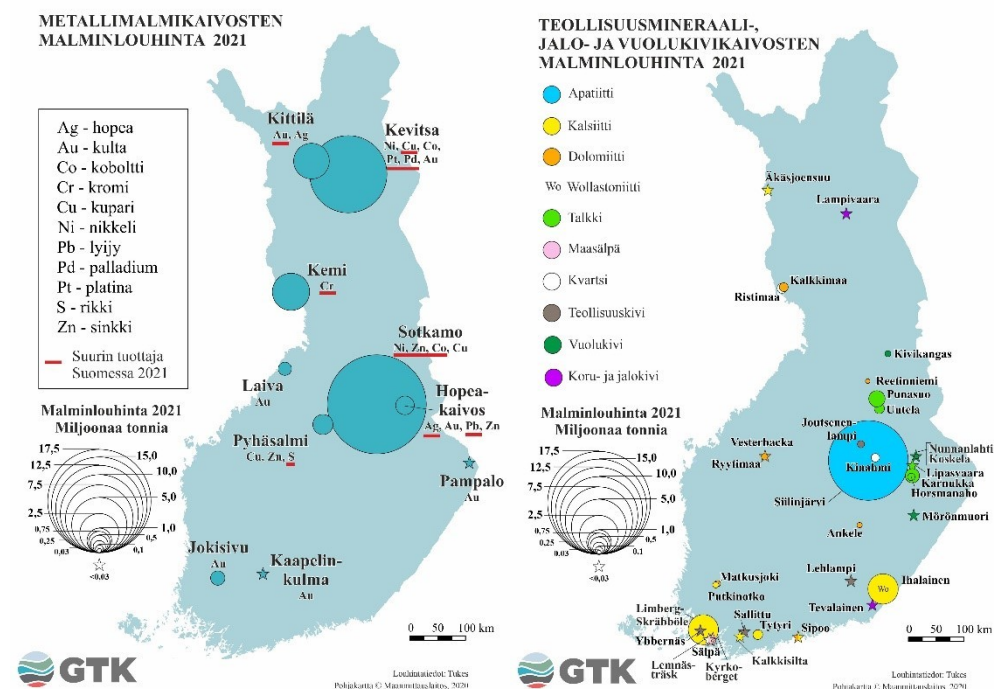
2.1.2 Gruvmineral och deras värde

De gruvmineral som avses i gruvlagen är vissa grundämnen och mineral som innehåller sådana, vissa andra mineral och ädelstenar samt, av bergarterna, marmor och täljsten. Gruvlagen tillämpas inte på täkten av sten, grus, sand, lera, torv och mull och inte heller på guldvaskning som sker någon annanstans än på statsägd mark.

Utifrån de gruvmineral som bryts delas gruvorna in i metallmalmsgruvor och industrimineralgruvor. I metallmalmsgruvorna bryts malm för utvinning av de metaller som värdemineralen innehåller. Till industrimineralen räknas alla mineral och bergarter som kan utvinnas industri-

ellt, med undantag för metalliska malmer, mineraliska bränslen och ädelstenar. Industrimineralgruvorna kan delas in i karbonatgruvor och andra industrimineralgruvor samt täljstens- och ädelstensgruvor.

År 2021 rapporterades brytning i 44 gruvor i Finland. Av dessa var 10 metallmalmsgruvor och 34 industrimineralgruvor. I två metallmalmsgruvor, i Pyhäsalmi och Kylälahti, har driften avslutats och det pågår nedläggningsåtgärder. År 2021 fanns det gruvor på följande 45 orter: Kittilä, Vittis, Valkeakoski, Ilomants, Brahestad, Sotkamo, Sodankylä, Keminmaa, Pyhäjärvi, Kajana, Paltamo, Salo, Kolari, Villmanstrand, Lojo, Pargas, Sibbo, Vimpeli, Pieksämäki, Torneå, Siilinjärvi, Polvijärvi, Lapinlahti, Mäntyharju, Kimitoön, Kuopio, Pelkosenniemi, Juga, Suomussalmi och Nyslott. De på basis av antalet ton gruvmineral som bryts största gruvorna, vilka bägge är metallmalmsgruvor, fanns i Sotkamo och Sodankylä. Den största gruvan för industrimineral fanns i Siilinjärvi. Gruvorna i Sodankylä, Sotkamo och Siilinjärvi svarade för över 80 procent av Finlands totala brytningsvolym.

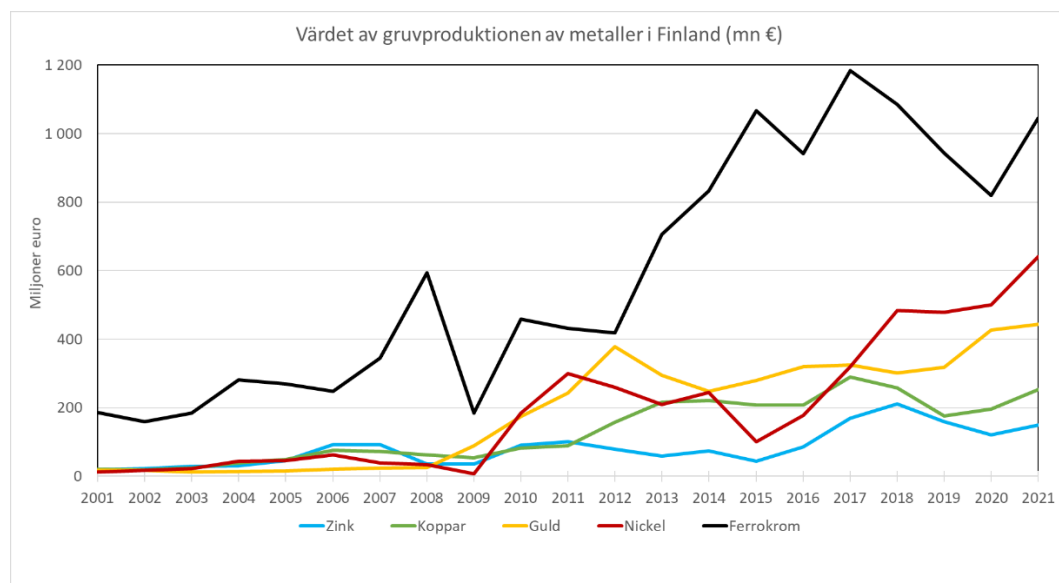
Figur 1 och 2. Malmbrytning år 2021 i metallmalms- och industrimineralgruvor samt ädel- och täljstensgruvor som omfattas av gruvlagen. Volymerna beskrivs utan brytningsvolymerna för gräberg. Cirkelns area beskriver brytningsvolymen. Brytningsvolymen för de gruvor som är utmärkta med en stjärna var under 30 000 ton per år. Källa: Geologiska forskningscentralen.

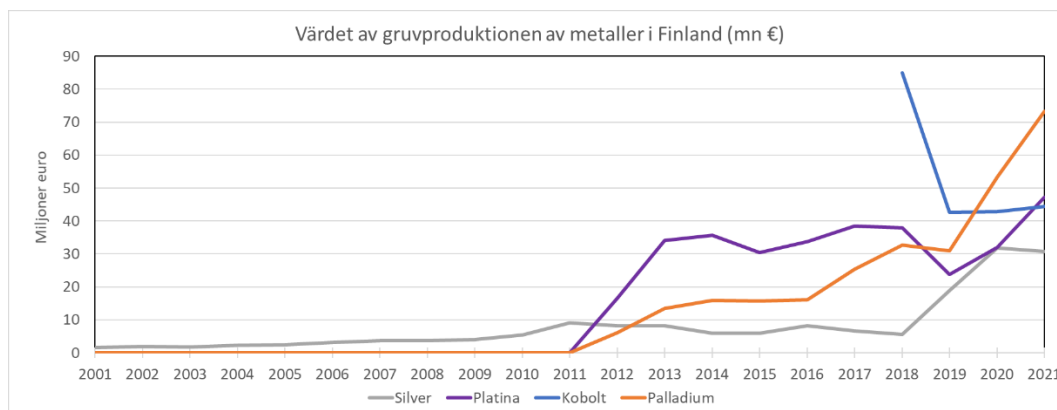
Av de oädla metallerna producerade de finländska gruvorna år 2021 mest krom (ferrokrom), zink, koppar och nickel. Av de ädla metallerna producerar de finländska gruvorna mest silver och guld, och utöver dem produceras det även platina och palladium. Några av de vanligaste industrimineralen som bryts är apatit, kalksten, talk och täljsten. Brytning av litium kommer att inledas inom de närmaste åren. Förutom de gruvmineral som redan nu bryts är malmetningen

även inriktad på undersökning av förekomsterna av kobolt, järn, diamant, platinametaller och vissa mera sällsynta metaller.

Värdet av den finländska gruvproduktionen varierar enligt mineralens värde, särskilt världsmarknadspriserna på metaller, och produktionsvolymen. Särskilt när det gäller metaller kan det kalkylerade värdet av gruvproduktionen efter anrikning, smältning och annan fortsatt förädling uppskattas utifrån världsmarknadspriserna. I så fall beskriver värdet av gruvproduktionen värdet av produktionen av förädlade gruvmineral, och egentligen inte värdet av de gruvmineral som har brutits ur marken. När det gäller värdet av den produktion som sker efter brytningen finns det inte några offentligt tillgängliga och jämförbara uppgifter. Utifrån halterna i de gruvmineral som har brutits och sänts för anrikning är det emellertid möjligt att uppskatta mängden metall som ingår i den brutna malmen.

Av värdet av produktionen av metallmalmer år 2021 stod nickel för den största andelen, ca 32 procent, med den prisnivå som rådde i juli 2022. När det gäller värdet av kromproduktionen försvåras jämförbarheten av en brist på uppgifter om ett världsmarknadspris, men kromproduktionens andel uppgick till ca 28 procent, om den prisuppskattning för krominnehållet i ferrokrom som gjordes av Förenta staternas geologiska institut för år 2021 används som pris. Värdet av guldproduktionen uppgick till ca 18 procent, kopparsproduktionen till ca 8 procent och zinkproduktionen till ca 6 procent, enligt världsmarknadsprisuppgifterna i juli 2022. Värdet av metallproduktionen har totalt sett ökat till följd av en ökning av världsmarknadspriserna på metaller år 2021 och särskilt år 2022.

Figur 3 och 4. Värdet av metallmalmsgruvornas produktion enligt världsmarknadspriserna åren 2001–2021. Källa: Geologiska forskningscentralen.

Värdebildningen och de offentliga uppgifter som ansluter sig till den utgör en viktig skillnad mellan metallmalmer och andra gruvmineral. För metallmalmen går det i regel att fastställa ett jämförbart värde som baserar sig på världsmarknadspriserna, medan andra gruvmineral inte i ren form är föremål för omsättning. Deras värde i förhållande till vikten är lågt, och därför är brytningen av dem fast knuten till den fortsatta förädlingen av gruvmineralen till olika typer av produkter som har ett värde och som det bedrivs handel med. I praktiken går det inte att få fram jämförbar information om värdet av brytningen eller anrikningen av andra gruvmineral på motsvarande sätt som för metallmalmen.

2.1.3 En gruvans produktionsfaser och gruvindustrins betydelse i Finland

Gruvdrift består av bl.a. gruvproduktion. Ur den kan man separera brytningen, där de delar som innehåller värdefulla ämnen lösgörs från berggrunden. Det brutna stenmaterialet sorteras i gråberg och malm som innehåller värdefulla gruvmineral. Det brutna stenmaterial som innehåller värdefulla ämnen, dvs. malmen, krossas och transporteras till en industriell process som kallas anrikning. Syftet är att ur den brutna malmen ta till vara de produkter som lämpar sig för fortsatt användning.

Vid förädlingen avlägsnas de mineral som inte lämpar sig för utvinning ur det brutna materialet. Slutprodukten är en mineralanrikning som innehåller de mineral som ska utvinnas. Förädlingen av metallerna fortsätter med den produktionsprocess där anrikningarna används för framställning av metaller och andra produkter. I fråga om metallmalmsgruvor är det vanligt att de verksamheter som bedrivs i anslutning till gruvdriften, utöver brytning, krossning och malning, även omfattar anrikning. Efter anrikningen transporteras metallmalmsanrikningen för fortsatt förädling till ett smältverk, som inte nödvändigtvis är beläget i anslutning till gruvan. Det bedrivs i princip ingen internationell handel med malm som inte har anrikats, eftersom transporten av den är mycket dyr. Å andra sidan stöder sig den fortsatta förädlingen av metaller i Finland även på import av metallanrikningar.

När det gäller industrimineralgruvor så finns det inte alltid en motsvarande anrikningsprocess som för metallmalmsgruvorna, utan de brutna mineralen överlämnas för sållning och sortering och sänds sedan för fortsatt förädling. Efter det kan gruvmineralen anrikas, vidareförädlas eller säljas som sådana. Bland annat apatitmalm och talk anrikas. Karbonat- och industristen separeras däremot direkt i de delar som kan användas för olika produkter. Användningsändamålen för

industrimineral varierar alltså stort mellan olika gruvmineral, och det går inte att påvisa ett enda generellt förädlingsförfarande för dem på samma sätt som för metallmalmen.

I Finland producerar gruvindustrin råmaterial för bl.a. metallförädlings-, träförädlings-, pappers- och batteriindustrin. Metallmalmsförädlarna används som råmaterial i den fortsatta förädlingen av metallerna. Samhället behöver metaller i bl.a. maskiner och anordningar, byggande, bostäder, bilar och elektronik. I synnerhet när det gäller metalliska råmaterial är marknaden global.

Industrimineral behövs i tillverkningen av bl.a. byggnadsämnen, gödslingsmedel, kärl, papper, plast, elektronik, kosmetik, läkemedel samt livsmedel och rent dricksvatten. Av mängden bruten industrimineral utgörs knappt 70 procent av apatitmalm som bryts i gruvan i Siilinjärvi och av vilken det tillverkas fosforsyra, gödselblandningar och industrikemikalier. Av industrimineralproduktionen används en stor del alltså till produktionen av gödslingsmedel. Andra viktiga industrimineral är kalcit och talkmalm. Kalkstensprodukter samt bränd och släckt kalk som har tillverkats av kalksten används i bl.a. stål-, gruv-, cellulosa-, pappers- och byggnadsämnesindustrin samt inom miljövard och jordbruk. Talk används i exempelvis cellulosa- och pappersindustrin, målfärg, plaster och den farmaceutiska industrin. Industristen däremot är sten som har krossats och malts som sådan och som används som råmaterial i exempelvis stenull eller cement.

Fluktuationerna i det globala ekonomiska läget reflekteras på efterfrågan och priset på råmaterial, och även på intresset för malmletning. Under de senaste åren har särskilt det behov av råmaterial som följer av elektrifieringen återspeglats i en ökad efterfrågan på vissa metaller. Å andra sidan har Rysslands angrepp mot Ukraina påverkat efterfrågan, tillgången och priserna på råmaterial i Finland. År 2021 importerades det från Ryssland nickelsten, järnmalm och ferrokrom. Dessutom importerades det till Finland år 2021 från både Ryssland och Vitryssland råmaterial för gödslingsmedel, såsom ammoniak, kaliumklorid, kväve-fosfor-kalium-gödslingsmedel, urea och ammoniumnitrat. Rysslands angrepp mot Ukraina har avbrutit denna import av råmaterial till Finland.

2.2 Beskattning

2.2.1 Den nuvarande beskattningen av gruvor

Vid inkomst-, mervärdes-, energi- och fastighetsbeskattningen beskattas i Finland de företag som bedriver gruvdrift i regel såsom andra företag, inom ramen för lagstiftningen för varje skatteslag samt syftena och målen med skatten.

Liksom andra aktiebolag betalar gruvbolagen samfundsskatt enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) för den vinst som räknas ut som differensen mellan deras skattepliktiga inkomster och avdragsgilla utgifter. Skattenivån är för närvarande 20 procent. Inkomstbeskattningen av gruvdrift motsvarar för närvarande i stort sett den allmänna näringsbeskattningen. Enligt de offentliga beskattningssuppgifterna betalade gruvbolagen åren 2018–2020 ca 18–24 miljoner euro om året i inkomstskatt för samfund.

Marken och byggnaderna på de fastigheter som används för gruvdrift omfattas i enlighet med fastighetsskattelagen (654/1992) av fastighetsskatt på samma sätt som fastigheterna för andra industrianläggningar. Däremot tolkas de gruvgångar som uppstår vid tunnelbrytning och de gruvgångar som inte längre används när gruvdriften upphör som en del av brytningsprocessen, och de är därför inte sådana konstruktioner som omfattas av fastighetsskatt. Likaså tolkas de transportband, rörsystem och andra delar av systemet som används i gruvdriften som maskiner

och anordningar, och därmed omfattas de inte av fastighetsskatt, förutom om det har beviljats bygglov för dem.

Bestämmelser om punktskattning av den elström som gruvorna använder finns i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996), nedan *elskattelagen*. Den elström som förbrukas vid gruvdrift och brytning hör till den lägre skatteklassen, dvs. skatteklass II, enligt *elskattelagen*. Dessutom är gruvdrift berättigad till energiskatteåterbäring för energiintensiva företag fram till dess att återbäringen inte längre gäller, dvs. så att det för år 2025 inte längre betalas återbäring. År 2020 uppgick den energiskatt som gruvindustrin betalade på elström till ca 9 miljoner euro. De aktörer som är berättigade till den lägre skatteklassen (II) för elström är sådana mottagare av statligt stöd som omfattas av EU:s regler om statligt stöd. Beloppet av energiskattestöden för gruvdrift uppgick år 2019 till ca 9 miljoner euro, av vilket 7 miljoner euro bestod av en sänkt elskattesats och två miljoner euro av skatteåterbäring för energiintensiva företag.

2.2.2 Betalningar enligt gruvlagen

Med stöd av gruvlagen betalar innehavaren av gruvtillstånd markägaren en årlig brytningsersättning samt även en årlig ersättning för biprodukter för nyttan av sådana biprodukter från gruvdriften som har använts för annat än gruvdrift.

Brytningsersättningen består av en fast del och en del som grundar sig på värdet av den utvunna malmen. Den fasta delen, 50 euro per hektar, ska betalas årligen oberoende av om det bryts gruvmineral eller inte. Den del som baserar sig på värde betalas för de mineral som har brutits och utvunnits. Den del av brytningsersättningen som grundar sig på värde utgör 0,15 procent av det beräknade värdet av den brutna och utvunna metallmalmen. Vid beräkningen av värdet beaktas det genomsnittliga priset under året på de utvunna metallerna i malmen och det genomsnittliga värdet under året på de övriga produkter som har utvunnits ur malmen. För annan malm än metallmalmer betalas det en skälig ersättning för brutna och utvunna gruvmineral i enlighet med vad ägaren och innehavaren av gruvtillståndet kommer överens om. Om det inte ingås något avtal fastställer gruvmyndigheten en skälig ersättning.

Beloppet av ersättningen för biprodukter är en skälig ersättning som baserar sig på ett avtal mellan markägaren och innehavaren av gruvtillståndet. Om det inte ingås något avtal betalas högst 10 procent av inkomsten av försäljningen av biprodukter som ersättning för biprodukter.

Bestämmelser om brytningsersättning och ersättning för biprodukter finns i den gruvlag som trädde i kraft år 2011. I enlighet med övergångsbestämmelserna grundar sig nästan alla ersättningar till markägarna emellertid fortfarande på den gamla gruvlagen. I många fall äger dessutom gruvbolagen själva marken, och då betalas det inte några ersättningar till markägaren. Av dessa orsaker är de praktiska erfarenheterna av brytningsersättning och ersättning för biprodukter enligt 2011 års gruvlag obetydliga.

Gruvlagens brytningsersättning och ersättning för biprodukter utgör till sin konstitutionella natur avgifter, och syftet med dem är att ge markägaren en skälig ersättning för de gruvmineral som har brutits och utvunnits. Den konstitutionella naturen av de ersättningar som ska betalas för icke-förnybara naturresurser behandlas närmare i avsnitt 12.

Förutom det som beskrivs ovan innehåller den regeringsproposition om ändring av gruvlagen (RP 126/2022 rd) som överlämnades till riksdagen hösten 2022 ett förslag om en ny avgift för förbehåll. Till skillnad från brytningsersättningen utgör avgiften för förbehåll enligt propositionen konstitutionellt en skatt som ska betalas till staten. Enligt förslaget ska den som har gjort

förbehållet i fråga om ett gruvområde betala en avgift för förbehållet till staten. Avgiften bestäms enligt förbehållsrådets storlek och är en euro per hektar. Införandet av avgiften uppmuntrar den som har gjort förbehållet att avgränsa förbehållsrådets storlek och förhindrar överstora förbehållsområden.

2.2.3 Miljöskadeavgift

Vid miljöministeriet har det inom ramen för ett lagstiftningsprojekt med mål att förnya de subsidiära miljöansvarssystemen (TOVA) beretts en regeringsproposition med förslag till lag om miljöskadefonden (RP 183/2022 rd). Miljöskadefonden kommer att vara en ny fond utanför statsbudgeten. Oljeskyddsfonden avvecklas och den obligatoriska miljöskadeförsäkringen avskaffas när miljöskadefonden inleder sin verksamhet. Enligt propositionen förbereder man sig genom miljöskadefonden på hantering av miljörisker, bekämpning av miljöskador och miljöföreningar samt på att ordna sådan finansiering som krävs för att ersätta skador ifall ersättning för skador eller bekämpnings- och återställningskostnader inte kan tas ut av den som egentligen bär ansvaret, exempelvis på grund av betalningsförmåga eller för att den ansvarige är okänd.

Enligt det som föreslås i propositionen ska de fondmedel som är avsedda för betalning av ersättningar samlas in av dem som bedriver sådan verksamhet som utgör en risk för miljöförening genom årliga miljöskadeavgifter eller miljöskadeavgifter av engångsnatur. De verksamheter som utgör en grund för avgiftsskyldighet delas in i fem avgiftsklasser. Konstitutionellt sett utgör miljöskadeavgiften en skatt. Även gruvbolagen ska omfattas av denna avgiftsskyldighet. I propositionen konstateras det att det är svårt att på förhand exakt förutse de branscher och aktiviteter som orsakar kostnader i subsidiära ansvarssituationer. Avgiftsklasserna för den årliga avgiften beaktar emellertid att gruvdrift och behandling av farligt avfall är förknippade med en mer accentuerad risk för miljöförening och skadefall i situationer med subsidiärt ansvar än flera andra verksamheter.

2.2.4 Beskattningsförfarandet och EU-lagstiftningen

Punktskatter är indirekta skatter som tas ut på konsumtionen eller användningen av produkter. Huvudsyftet med dem är att öka statens skatteintäkter och utöver det ansluter sig målet med många punktskatter även till exempelvis miljöstyrning eller hälsopolitik. Grundprinciperna för punktbeskattningen har inom EU harmoniserats genom rådets direktiv 2008/118/EG om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG, nedan *punktskattedirektivet*. Punktskattedirektivet kommer att ersättas av rådets direktiv (EU) 2020/262 om allmänna regler för punktskatt (omarbetning), vilket börjar tillämpas år 2023. Punktskattedirektivet har genomförts i Finland genom punktskattelagen (182/2010). I punktskattelagen föreskrivs det om det förfarande som ska iaktas vid punktbeskattning, verkställande av beskattning, skattskyldighet, skattefrihet och övervakning. Bestämmelser om sekretess för uppgifter och handlingar som gäller punktbeskattning finns i 66 och 67 § i den lagen om påförande av accis (1469/1994), nedan *gamla lagen om punktskatt*, vilka fick förbli i kraft när den lagen till övriga delar upphävdes.

Bestämmelser om det allmänna beskattningsförfarandet för punktbeskattning finns förutom i punktskattelagen även i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016). Beskattningsförfarandet för skatter som betalas på eget initiativ innebär att skattemyndigheten inte separat fastställer skatten, utan att den skattskyldige själv räknar ut skattebeloppet, deklarerar det till skattemyndigheten och betalar skatten. När det gäller skatter som betalas på eget initiativ lämnas deklARATIONEN och betalas skatten på basis av de skatteperioder som anges i lagen. En skatteperiod är vanligen en månad, men i vissa fall tillämpas exempelvis en skatteperiod på ett år.

Lagen om skatteuppbörd (11/2018) är en allmän lag om uttaget och indrivningen av skatt och dess tillämpningsområde omfattar de skatter som avses i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.

Specialbeskattningen av gruvor eller gruvmineral har inte harmoniserats inom EU. I fråga om en sådan här skatt handlar det alltså om en nationell skatt i Finland, som det är möjligt att bestämma om nationellt vad gäller skattenivåer och beskattningsförfaranden. Vid beskattningen ska man emellertid beakta de yttre villkor som ställs av EU-lagstiftningen, såsom förbudet mot skattediskriminering samt bestämmelserna om statligt stöd, vilka sätter begränsningar och ställer krav på förfarandena när det gäller beskattning.

2.2.5 Skatteredovisning och statsandelssystemet

Av skatteintäkterna intäktsförs en del helt till staten, delas en del mellan staten och andra skattetagare och redovisas en del helt till andra skattetagare, såsom kommunerna. Kommunernas inkomster består i huvudsak av skatteintäkter, statsandelar och verksamhetsintäkter.

Bestämmelser om principerna och förfarandena för skatteredovisning finns i lagen om skatteredovisning (532/1998). Lagen om skatteredovisning är en allmän lag som tillämpas på redovisningen av skatter och avgifter enligt lagen om beskattningsförfarande och lagen om förskotts-
uppbörd (1118/1996) samt av fastighetsskatter och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift till skattetagarna. I lagen om skatteredovisning föreskrivs det om bl.a. redovisning i enlighet med skattetagarnas influtna andelar, intagsperioden för skatter som ska redovisas samt redovisningstidpunkten. Lagen om skatteredovisning innehåller också procedurbestämmelser med tanke på fel i skatteredovisningen och rättelse av redovisningar.

Statsandelen för kommunal basservice är den viktigaste delen av statsandelssystemet. Bestämmelser om statsandelssystemet finns i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009), nedan *statsandelslagen*. Statsandelssystemet för kommunal basservice är strukturerat i två delar: en utjämning av skillnader i kostnader och behov samt en utjämning av inkomstbasen. Avsikten har i princip varit att skatteintäkterna för alla kommuner ska ingå i den utjämning som baserar sig på skatteintäkter. Fastighetsskattens ställning vid utjämningen har emellertid förändrats under årens lopp. Sedan år 2015 är det bara kärnkraftverkens fastighetsskatt som har beaktats vid utjämningen. I och med social- och hälsovårdsreformen ingår fastighetsskatten i utjämningen med en andel på 50 procent, förutom när det gäller kraftverk, av vilka endast kärnkraftverkens skatt beaktas vid utjämningen.

Nya skatteformer tas inte med automatiskt i utjämningssystemet för statsandelarna, utan beslut om ändring av statsandelslagen görs från fall till fall. Riktlinjer om fördelningen av intäktsmålet för gruvskatten på de kommuner där gruvorna är belägna samt staten drogs upp i regeringens budgetförhandlingar hösten 2021 och 2022. Riktlinjerna tar inte ställning till om gruvskatten ska tas med i utjämningssystemet för statsandelarna. Gruvskattens ställning vid inkomstutjämningen kunde under de närmaste åren granskas inom ramen för en mera omfattande utveckling av kommunernas finansieringssystem.

2.3 Bedömning av nuläget

Gruvdriften har ökat i Finland under de senaste årtiondena. Samtidigt har det förts en diskussion om de fördelar och nackdelar som gruvdrift har för samhället och om hur en skälig ersättning för användningen av icke-förnybara gruvmineralresurser kunde styras till samhället. I detta sammanhang har man även lyft fram en separat skatt för gruvor eller gruvmineral.

Såsom konstateras ovan, beskattas gruvdrift på samma sätt som annan företagsverksamhet. Samhället drar alltså redan nu nytta av skatteintäkter från gruvdriften, liksom även av sysselsättning och den affärsverksamhet som stöder gruvdriften. Gruvmineral är emellertid nationella icke-förnybara naturresurser och brytningen av dem, dvs. avlägsnande av dem ur marken, är för närvarande inte förenad med några förpliktelser att betala ersättning till samhället. I fråga om sådan här ersättning är det skäl att hålla isär gruvlagens brytningsersättning, som till sin natur är ett vederlag som betalas till markägaren. Bland annat riksdagens ekonomiutskott lyfte redan i samband med sitt utlåtande EkUB 49/2010 rd om den gruvlag som trädde i kraft år 2011 fram att i takt med att den internationella konkurrensen om naturresurser hårdnar får vår nationella reglering inte leda till att gruvmineral säljs till utlandet utan skälig ersättning. Även i sitt utlåtande EkUB 7/2020 rd om medborgarinitiativet Gruvlagen Nu påpekade ekonomiutskottet att gruvmineralerna är en naturresurs som utvinns bara en gång och att samhället bör få ersättning för utvinningen.

De perspektiv som ekonomiutskottet har lyft fram i sina utlåtanden kan anses vara viktiga grunder för en separat skatt på gruvmineral.

Skatten på gruvmineral skulle alltså vara en ny skatt som ska betalas utöver annan skatt. Utöver detta har det i anslutning till gruvdrift även föreslagits betalningsförpliktelser som baserar sig på annan lagstiftning, såsom den miljöskadeavgift som föreslås i regeringens proposition RP 183/2022 rd och den nya avgift för förbehåll som föreslås i regeringens proposition RP 126/2022 rd. Även om dessa avgifter ökar kostnaderna för gruvdriften, uppfyller de inte de mål som har ställts för en separat gruvskatt.

Den separata skatten för gruvor förenas ibland även med miljöskyddsmål. Exempelvis i medborgarinitiativet Gruvlagen Nu, liksom även i yttranden som den arbetsgrupp som bedömde införandet av en gruvskatt fick in, föreslogs det att intäkterna från gruvskatten kunde fonderas eller på något annat sätt styras till återställandet av gruvområden. Det är emellertid skäl att observera att gruvlagen och miljölagstiftningen ställer krav på gruvdriften och genom att följa kraven strävar man efter att minimera miljöolägenheterna av gruvdriften. Gruvdriften grundar sig till stor del på ett tillståndssystem, och gruv- och miljölagstiftningen ålägger i stor utsträckning förpliktelser i fråga om miljöskydd. Därför är det inte ändamålsenligt att ställa några mål i fråga om miljöskydd för gruvskatten. Man varken kan eller ska gottgöra för eventuella miljöskador genom en skatt, utan de ska ersättas av den som har orsakat dem. Även framöver är det ändamålsenligt att hitta lösningar i fråga om miljöskyddsmålen för gruvdriften inom ramen för gruv- och miljölagstiftningen, och det är motiverat att hålla målet med den separata skatten för gruvor åtskilt från detta.

3 Målsättning

Målet med propositionen är att beakta de gruvmineral som avses i gruvlagen och deras natur som icke-förnybara naturresurser och att i form av en skatt styra en skälig ersättning till samhället för användningen av dem. Det finns inga naturskyddsmål med skatten.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås det att det införs en ny skatt på gruvmineral som har brutits i Finland, nedan *gruvmineralskatt*.

Skatten ska vara en betalning av royaltytyp. Den skattemodell som föreslås kommer att vara så enkel och schematisk som möjligt, men ändå så att man i skattemodellen beaktar dels skillnaden mellan metallmalmer och andra gruvmineral och dels skillnaderna mellan olika metallmalmer vad gäller deras värde och metallhalt. Enligt förslaget fastställs skatten på metallmalmer enligt värde och skatten på övriga gruvmineral enligt volym. I bilagan till lagen finns det en uttömmande förteckning över de metallmalmer som ska beskattas enligt värde.

De gruvmineral som avses i gruvlagen ska omfattas av tillämpningsområdet för skatten. Följaktligen kommer exempelvis sådana mineral som har uppfördrats i samband med tänken av marksubstanser och grus inte att omfattas av lagens tillämpningsområde. Lagen ska inte heller omfatta sådana gruvmineral som har hittats i samband med guldvaskning, oberoende av om guldvaskningen sker på statsägd mark eller inte. Tillämpningsområdet för skatten omfattar såväl metallmalmsgruvor och industrimineralgruvor som annan gruvdrift, såsom brytning av industri- och täljsten.

Skattskyldig är den som har brutit gruvmineral och som förutsätts ha tillstånd enligt gruvlagstiftningen för bedrivande av gruvdrift. Med tillstånd avses gruvtillstånd enligt den gällande gruvlagen, utmål enligt den gamla gruvlagen och sådana tillstånd enligt den tidigare lagstiftningen om gruvdrift som motsvarar dessa. Skatten gäller både dem som har tillstånd och dem som inte har, men som ska ha, tillstånd. Eftersom de nämnda tillstånden är överförbara, föreslås det att skattskyldigheten ska överföras med tillståndet, om den skattskyldige överlåter tillståndet till en annan aktör. Den skattskyldige är vanligen ett gruvbolag.

Skattebasen definieras så att alla gruvmineral som har brutits i Finland omfattas av skatten. Eftersom metallmalmer och andra gruvmineral skiljer sig från varandra till naturen, fastställs grunderna för skatten på olika sätt för dessa. Skatten på de gruvmineral som avses i bilagan och grunderna för den fastställs enligt den tidpunkt då anrikningsprocessen för mineralet första gången inleddes. Uttrycket då anrikningsprocessen för gruvmineralet första gången inleddes syftar på den tidpunkt då bearbetningen av gruvmineralet inleddes i en produktionsfas där målet är att separera malmen och de metaller som ingår i den. När det gäller andra gruvmineral än de som nämns i lagens bilaga fastställs skatten utifrån den tidpunkt då gruvmineralet bryts ur marken. Skillnaden i tidpunkten beror på att alla övriga gruvmineral inte nödvändigtvis anrikas eller kan anrikas. Båda sätten att fastställa skatten gör det emellertid möjligt för skatten att omfatta alla gruvmineral som har brutits i Finland, dvs. både den andel som förädlas i Finland och den andel som förs utomlands för förädling. På motsvarande sätt omfattar skattebasen inte malm eller anrikningar som förs in till Finland från utlandet. Detta motsvarar målet med skatten, dvs. att till samhället styra en skälig ersättning för gruvmineral som har brutits ur finländsk mark.

Skatten på metallmalmer ska fastställas utifrån den mängd metall som gruvmineralet innehåller samt metallens beskattningsvärde. Med den metall som gruvmineralet innehåller avses den mängd metall som har beräknats utifrån malmens metallhalt vid den tidpunkt då skyldigheten att betala skatt uppkommer. Beskattningsvärdet för metallmalmen ska grunda sig på de internationella marknadspriserna på metaller, nedan *världsmarknadspriset*. Med världsmarknadspriserna åsyftas exempelvis de marknadsprisuppgifter eller andra motsvarande offentliga uppgifter om priset på metall som fås från de internationella metallbörserna. Om det inte finns några sådana här prisuppgifter för metall, kan värdet härledas från sådana offentliga prisuppgifter för en produkt som innehåller metallen i fråga som beskriver ett jämförbart pris för förädlade metallen. I praktiken kommer en sådan här situation att gälla för exempelvis krom, vars beskattningsvärde kommer att härledas från prisuppgifterna för ferrokrom. Beskattningsvärdet kommer att beräknas som det aritmetiska medelvärdet av de dagliga marknadspriserna under ett kalenderår. Genom förordning av statsrådet utfärdas det bestämmelser om den prisuppgift som ska

användas som grund för beskattningsvärdet för varje gruvmineral och om hur prisuppgiften ska fastställas närmare.

Världsmarknadspriset beskriver inte exakt värdet på malmen vid den tidpunkt som föreslås för fastställandet av skatten, dvs. i den inledande fasen av produktionen, eftersom det i världsmarknadspriset ingår kostnader och mervärde som har tillkommit i förädlingen. Det värde som har fastställts utifrån världsmarknadspriset övervärderar alltså värdet på den gruvproduktion som föregår anrikningen och annan fortsatt förädling. Trots detta är lösningen motiverad med hänsyn till beskattningens summariska natur. Det genomsnittliga priset kan anses vara en tillräcklig beskrivning av det värde som metallmalmen har och för vilket man genom skatt vill ta in en ersättning till samhället. På grund av det fasta skatteintäktsmålet som har satts för gruvmineralskatten har det inte heller i genomsnitt någon betydelse om man som beskattningsvärde använder ett högre värde som följer världsmarknadspriserna och en lägre skattesats, eller ett lägre värde som fastställs separat och en högre skattesats. Därför beaktas användningen av världsmarknadspriserna som beskattningsvärde när skattenivåerna ska fastställas.

I propositionen föreslås det att Skatteförvaltningen ska fastställa metallmalmenas beskattningsvärden för varje år i början av kalenderåret utifrån prisuppgifterna från det föregående året. Det är fråga om ett tekniskt förfarande för beräkning och fastställande, där myndighetens utrymme för skönsmässig bedömning är bundet. Med hänsyn till de skattskyldigas rättssäkerhet är det motiverat att fastställa värdet i förväg, så att de beskattningsvärden som ska användas är tillgängliga redan under skatteperioden. En prisutveckling i världsmarknadspriserna syns alltså i efterskott i beskattningsvärdet.

För andra gruvmineral fastställs skatten utifrån volymen brutna gruvmineral. Detta beror på att det inte på samma sätt finns tillgång till offentliga värden för industrimineral och bergarter som för metallmalmer. En skatt som grundar sig på volym anses därför vara ett klart, exakt och förutsebart alternativ för aktörerna. Det att skatten grundar sig på volym ska beaktas i skatteintäktsmålet och fastställandet av skattenivån.

Med tanke på syftet med skatten är det motiverat att rikta in skattebördan för olika gruvmineral enligt deras värde. På så sätt är den ersättning som samhället får för de gruvmineral som har brutits ur marken större ju värdefullare de brutna mineralen är. På grund av skillnader i värdet på metallmalmer och andra gruvmineral kommer den största delen av skatteintäktsmålet att riktas in på metallmalmen. Metallmalmenas andel av skattebördan kommer att grunda sig på världsmarknadspriserna. Som priskälla för krom har man vid bedömningen använt den prisuppgift för krominnehållet i ferrokrom som gäller år 2021 och som har rapporterats av det amerikanska geologiska institutet, och som beskriver priset för Förenta staternas import av ferrokrom. Fördelningen av skattebördan mellan metallmalmer och andra gruvmineral kommer till stor del att ske efter prövning, eftersom värdet av brytningen i andra gruvor inte kan uppskattas på samma sätt som i fråga om metallmalmsgruvor. Man kan emellertid få stöd av att med hjälp av internationella riktgivande prisuppgifter göra en uppskattning av värdet av det industrimineral som till brytningsvolymen är överlägset viktigast, dvs. apatit. Då kan skattebördan riktas in på en stor del av skattebasen för de övriga gruvmineralen på en nivå som grovt motsvarar skattebördan för metallmalmen.

Den uppdelning av skattebördan som har gjorts på de grunder som beskrivs ovan skulle innebära att det årliga skatteintäktsmålet för metallmalmer skulle uppgå till ca 22 miljoner euro och skatteintäktsmålet för övriga gruvmineral till ca 3 miljoner euro. Utifrån detta har man härlett skattenivåerna för de metallmalmer som ska beskattas på basis av värde och volym och de övriga gruvmineral som ska beskattas på basis av volym. Skattenivån skulle vara densamma för alla

metallmalmer, dvs. en fast andel på 0,6 procent av beskattningsvärdet av den metall som metallmalmen innehåller. För andra gruvmineral skulle skattenivån vara samma fasta belopp på 0,20 euro per ton malm.

En gruvmineralskatt av royaltytyp skulle ha liknande drag som punktskatter. Därför föreslås det att man på beskattningen av gruvmineral tillämpar i huvudsak de procedurbestämmelser som gäller för punktbeskattning och beskattning beträffande skatter som betalas på eget initiativ. De aktörer som omfattas av skatten ska registrera sig som skattskyldiga. Den skattskyldige ska lämna in en skattedeclaration för en skatteperiod på ett kalenderår samt räkna ut och betala skatten på eget initiativ. Skatteförvaltningen är skattemyndighet.

Till följd av gruvmineralskatten föreslås det kompletteringar i punktskattelagen och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.

I propositionen föreslås det att andelen för de kommuner där gruvorna är belägna ska vara 60 procent av gruvmineralskatteintäkterna och statens andel föreslås vara 40 procent. Skatteintäkten redovisas till den kommun där gruvan är belägen. Propositionen innehåller inga förslag om ändringar av statsandelslagen, utan bedömningen av hur gruvmineralskatten ska tas med i utjämningsystemet för statsandelarna görs som en egen helhet. De första skatteintäkterna för kommunerna kommer att flyta in år 2025, vilket betyder att gruvmineralskatten med stöd av statsandelslagen kommer att ingå i en eventuell utjämning först år 2027. Innan dess är det möjligt att bedöma behovet av att ändra utjämningen och att göra behövliga lagändringar.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

De årliga skatteintäkterna av gruvmineralskatten uppskattas uppgå till ca 25 miljoner euro, av vilket statens andel blir 10 miljoner euro och kommunernas andel 15 miljoner euro. Skatteintäkterna flyter in första gången år 2025 för de gruvmineral för vilka det år 2024 uppkommer skyldighet att betala skatt.

Intäkterna från gruvmineralskatten är beroende av gruvornas brytningsvolym och, vad gäller metallmalmen, metallhalter och prisutvecklingen för metaller. De föreslagna skattenivåerna har fastställts på ett sådant sätt att den eftersträvade intäktseffekten nås med brytningsvolymerna för år 2021 och de världsmarknadspriser på metaller som gällde i juli eller i början av augusti 2022, med undantag för prisuppgiften för krom, för vilket man har använt prisuppgiften för år 2021. Brytningsvolymerna varierar i viss mån från år till år, men betydande förändringar i brytningsvolymerna beror på att det inleds produktion i nya gruvor eller att gruvor läggs ner. Under de närmaste åren kommer den litiumgruva som planeras i Kaustby och där produktionen beräknas bli inledd under åren 2024 och 2025 att stå för den viktigaste förändringen som är att vänta. Detta har emellertid inte beaktats i fastställandet av skattenivåerna, eftersom fastställandet av volymen och värdet av den kommande produktionen är förenad med osäkerhet.

Utmärkande för priserna på metaller är prisernas förhållandevis stora variationer och konjunkturberoende, dvs. att priserna stiger när världsekonomin växer och sjunker under recessioner. Detta innebär att även intäkterna från gruvmineralskatten kommer att variera enligt prisutvecklingen för metaller och att den i viss mån kommer att vara beroende av konjunkturerna. I prisutvecklingen för olika gruvmineral kan man också se trender i efterfrågan på och utbudet av metaller till följd av förändringar på längre sikt, såsom den ökade efterfrågan på batterimineral. Ur ett helhetsperspektiv kan man utgå från att de färskaste världsmarknadsprisuppgifterna till stor

del inbegriper förväntningar på hur efterfrågan och utbud kommer att förändras i den närmaste framtiden.

Det är emellertid svårt att uppskatta eventuella prisvariationer och deras effekter på skatteintäkterna. Sådan variation åskådliggörs exempelvis av att skatteintäkten med de genomsnittliga priserna på metaller år 2021 skulle ha uppgått till ca 21 miljoner euro, dvs. 15 procent mindre än den eftersträlvade skatteintäkten. Effekterna av prisvariationen framträder även i det att beskattningens värdena för metallmalmen fastställs i förväg som ett genomsnitt av prisuppgifterna för det år som föregår skatteperioden. I och med det syns prisvariationerna alltid i efterskott i skatteintäkterna, exempelvis så att prisförändringar under år 2024 syns i den gruvmineralskatt som ska betalas för år 2025 och redovisas år 2026.

Av skatteintäkterna kommer 60 procent att styras till de kommuner där gruvorna är belägna. De 45 kommuner inom vars områden det finns en gruva kommer att få skatteintäkter. I en del av gruvkommunerna kommer skatteintäkterna att bli relativt små, men i de kommuner där det finns stora metallmalmsgruvor kommer skatteintäkterna att bli relativt stora i förhållande till kommunens övriga skatteinkomster. Till exempel de inkomster som Sodankylä, Sotkamo, Keminmaa och Kittilä kommer att få från gruvmineralskatten kommer utifrån de offentliga produktions-siffrorna för gruvorna att motsvara uppskattningsvis ca 10–20 procent av de skatteintäkter som dessa kommuner annars skulle få år 2024.

4.2.2 Konsekvenser för företagen

Största delen av skattebördan, uppskattningsvis cirka 22 miljoner euro, faller på metallmalmsgruvorna. Den största skattebördan kommer att fördelas på de gruvor som har det högsta produktionsvärdet, dvs. gruvorna i Sotkamo, Keminmaa och Sodankylä, där det bryts oädla metaller. Uppskattningsvis kommer dessa gruvor att stå för cirka fyra femtedelar av metallmalmsgruvornas totala skattebördan. Även skattebördan för guldgruvan i Kittilä kommer att vara betydande, medan skattebördan för de övriga gruvorna kommer att vara liten i förhållande till den totala skattebördan för gruvorna.

Skattebördan för andra gruvor än metallmalmsgruvor kommer att vara cirka 3 miljoner euro, vilket fördelar sig enligt brytningsvolymerna. Skattebördan kommer att koncentreras till några gruvor med stor brytningsvolym. Dessa gruvor är gruvan i Siilinjärvi, som år 2021 stod för cirka 70 procent av den totala brytningsvolymen för andra gruvor än metallmalmsgruvor, och två ganska stora kalkitgruvor, vars andel av den totala brytningsvolymen enligt uppgifterna för år 2021 uppgick till cirka 20 procent. Talkgruvornas andel av volymen bruten malm var cirka 6 procent.

Eftersom skatten på andra gruvmineral än metallmalmer kommer att grunda sig enbart på den brutna malmens vikt, kommer skattebördan i förhållande till värdet av gruvproduktionen att variera beroende av gruvmineralets värde. Skatten kommer också att gälla annat material i den brutna malmen än gruvmineralet, vilket betyder att skattebördan i förhållande till gruvproduktionens volym är beroende av halterna i malmen eller den andel av malmen som utvinns. Man kan alltså uppskatta att i en jämförelse mellan andra gruvor än metallmalmsgruvor kommer skattebördan i förhållande till produktionsvärdet att vara störst för de gruvor ur vilka det bryts malm med låga halter och lågt värde samt vice versa.

Gruvföretagens möjligheter att överföra skatten på gruvprodukternas pris är beroende av hur känslig gruvproduktionen är för internationell konkurrens. Om man bedriver handel med gruvprodukten på den internationella marknaden, får gruvbolagen i Finland i praktiken produktens världsmarknadspris som givet. Metaller är till stor del produkter på vars priser gruvföretagen i

regel inte kan överföra skattebördan. Även en del av de produkter som tillverkas av industrimineral är föremål för internationell handel. Exempelvis exporteras en stor del av den finländska produktionen av apatitbaserade gödselmedel, och kalkstensprodukter importerats till Finland i en betydande mängd jämfört med den inhemska produktionen. Man kan alltså uppskatta att merparten av skattebördan kommer att betalas av gruvbranschen. Det innebär att skatten inte kommer att ha någon inverkan på priserna för de produkter som framställs i den fortsatta förädlingen, såsom metallanrikningar eller gödselmedel för jordbruket. Skatten kan dock inverka på priserna på produkter som framställs vid vidareförädling i en situation där gruvproduktionen minskar i Finland på grund av skatten, och produkter som tillverkats av finländsk gruvproduktion, såsom gödselmedel, har sålts till finländska köpare till ett klart förmånligare pris än världsmarknadspriset exempelvis på grund av lägre transportkostnader.

Den föreslagna gruvmineralskatten av royaltytyp utgör en kostnadspost för gruvföretagen och minskar gruvdriftens lönsamhet. Införandet av skatten kan således leda till att en lönsam gruvdrift blir olönsam. Det blir mindre gruvdrift, vilket innebär att den nytta samhället får av gruvmineralen blir mindre, liksom skatteintäkterna från gruvdriften.

Denna snedvridande effekt på företagets investerings- och produktionsbeslut mildras emellertid av det relativt lågt ställda intäktsmålet för skatten. Effektens storlek bedömdes i TEAS-projektet genom simuleringar. Konsekvenserna för gruvverksamhetens lönsamhet uppskattades där utifrån högre värdebaserade royaltyer än de nu föreslagna. Jämfört med situationen då simuleringarna gjordes har världsmarknadspriserna på metaller stigit avsevärt. Det innebär att intäktsmålet för skatten kan nås genom värdebaserade royaltyer på en lägre nivå än i TEAS-projektets simuleringar. Genom att granska resultaten av TEAS-projektet kan man grovt uppskatta att en lägre royalty minskar den snedvridande effekten i ungefär samma proportion. En värdebaserad royalty skulle då mycket sällan göra verksamheten i metallmalmsgruvorna olönsam; grovt uppskattat skulle så bli fallet i cirka 1–2 procent av gruvprojekten. Effekten skulle gälla särskilt de gruvor som redan tidigare varit minst lönsamma och vars gruvdrift följaktligen även annars producerar minst mervärde för samhället. TEAS-projektet bedömde endast metallmalmsgruvor. I beräkningarna för dessa visade sig en volymbaserad royalty aningen oftare leda till en olönsam gruvdrift än en värdebaserad royalty.

Om en gruvinvestering inte genomförs kan det å andra sidan delvis vara fråga om att gruvdriften skjuts upp. Gruvmineral är icke-förnybara naturresurser och därför kan brytningen av dem beskattas bara en gång. Med tanke på de totala skatteintäkterna kan det delvis närmast vara fråga om när skatten kommer att påföras, i synnerhet om gruvdriften genom den senare tekniska utvecklingen åter blir lönsam.

Det är svårt att ställa skattebördan på gruvdrift i relation till kostnaderna för brytning av gruvmineral eller den vinst som verksamheten ger, eftersom brytning av gruvmineral inte utgör en egen klass i Statistikcentralens näringsgrensindelning. I näringsgrensindelningen omfattar klasserna ”utvinning av metallmalmer” och ”annan utvinning av mineral” också annat än egentlig utvinning av gruvmineral. Å andra sidan räknas inte all brytning till dessa kategorier. En skattebörda på cirka 25 miljoner euro skulle dock utgöra en extra kostnad på uppskattningsvis en procent av de totala kostnaderna för dessa branscher. Det är cirka 2,8 procent av näringsgrenarnas sammanlagda bruttofördlingsvärde enligt nivån 2020.

Om möjligheter till gruvproduktion inte tas tillvara i Finland, kan det inverka på den produktion som använder gruvprodukter som råvara. Det är dock osäkert om de negativa effekterna realiserar, eftersom inhemska gruvmineralproduktion kan ersättas genom import. Importen spelar redan i nuläget en betydande roll i vidareförädlingen. Att de eventuella konsekvenserna är små understryks av att skattens inverkan på gruvproduktionen bedöms vara liten.

Gruvbolagens administrativa börda ökar i och med den nya skatten. Denna består av bl.a. deklaration och betalning av den årliga skatten samt insamling av de uppgifter som behövs för det, liksom byggande av informationssystem. De skattskyldiga ska dessutom som en engångsföreteelse registrera sig som skattskyldiga hos Skatteförvaltningen.

Också andra lagar och projekt som bereds samtidigt som gruvmineralskatten har konsekvenser för företagen, däribland en ändring av gruvlagen och ändringar i fråga om subsidiärt miljöansvar. De sammantagna konsekvenserna av ändringarna inom gruvbranschen kan ännu inte bedömas exakt, eftersom ändringsförslagen behandlas i riksdagen och de slutliga lösningarna ännu inte är kända. Utifrån propositionerna kan det dock antas att den totala ekonomiska belastningen på gruvföretagen kan öka. Den ekonomiska bördan för bolag som bedriver gruvdrift kommer att öka inte bara på grund av gruvmineralskatten utan också på grund av bland annat ändringarna i gruvlagen och avgiften till miljöskadefonden.

Enligt regeringens proposition med förslag till lag om miljöskadefonden och till lagar som har samband med den, RP 183/2022 rd, kommer de största avgifter inom ramen för miljöskadefonden att gälla bland annat gruvdrift. Enligt propositionen om miljöskadefonden kommer cirka 1 800 aktörer att omfattas av en miljöskadeavgift av engångsnatur inom sektorn ”malm- eller mineralbrytning eller tagande av marksubstanser”. De uppskattade intäkterna av avgiften är totalt 720 000 euro. Åtta gruvaktörer skulle bli föremål för årliga avgifter och de uppskattade årliga intäkterna väntas uppgå till 240 000 euro. Totalt uppskattas beloppet av avgifterna från näringsgrenen ”malm- eller mineralbrytning eller tagande av marksubstanser” uppgå till 500 000 euro och den genomsnittliga avgiften till 3 700 euro. I näringsgrensdefinitionen ingår också andra aktörer än de gruvbolag som omfattas av den gruvmineralskatt som föreslås i denna proposition.

Den förbehållsavgift av skattenatur som föreslås i samband med ändringen av gruvlagen beräknas enligt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av gruvlagen (RP 126/2022 rd) i det inledande skedet öka kostnaderna för malmletningen med uppskattningsvis 1–2 miljoner euro. Dessutom har andra ändringar i gruvlagen bedömts medföra indirekta konsekvenser för regleringsbördan för gruvaktörer.

4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

Gruvmineralskatten kommer att vara ett nytt skatteslag och utgör en ny uppgift för Skatteförvaltningen vad gäller uttaget av skatt. Verkställandet av det nya skatteslaget kräver att alla Skatteförvaltningens funktioner, såsom datasystem, tillgängliga jämförelseuppgifter, utbildning av tjänstemännen, kundvägledning och kundservice samt kommunikation, beaktas på ett övergripande sätt. Skatteförvaltningen har uppskattat att engångskostnaderna för systemgenomförandet för den skattemodell som föreslås i propositionen kommer att uppgå till cirka 1,4 miljoner euro.

Utöver investeringsutgifter av engångsnatur i den inledande fasen får Skatteförvaltningen utgifter för den fortlöpande verksamheten. Skatteförvaltningen har preliminärt uppskattat de fortlöpande kostnaderna efter den inledande fasen till minst cirka 300 000 euro per år, inklusive cirka 280 000 euro i personalutgifter. Fördelningen av arbetet kommer att förändras i takt med att införandet fortskrider. Under de första åren kommer tyngdpunkten att ligga på kommunikation, kundservice och rådgivning. Senare kommer arbetsuppgifterna att koncentreras mera på skattekontroll och möjligtvis handläggning av omprövningar och besvär samt på underhåll av informationssystem.

När det gäller verkställandet av gruvmineralskatten är dessutom samarbetet mellan Skatteförvaltningen och gruvmyndigheten, dvs. Säkerhets- och kemikalieverket, en ny form av myndighetssamarbete. Det förutsätter att myndigheterna, särskilt i initialskedet, kommer överens om behov och förfaranden i fråga om samarbetet och informationsutbytet.

4.2.4 Konsekvenser för miljön

Syftet med skatten är inte att påverka de miljöolägenheter som gruvorna orsakar. Skatten kan dock ha indirekta konsekvenser för miljön i Finland, om det till följd av skatten fattas färre beslut att anlägga gruvor och produktionsvolymerna i och med det minskar. I så fall kunde skatten indirekt minska klimatutsläppen och andra utsläpp eller negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden. Miljökonsekvenserna på global nivå beror dock på om den minskande gruvproduktionen i Finland ersätts med gruvproduktion någon annanstans i världen och om detta orsakar mer eller mindre miljöolägenheter än vad som skulle ha uppstått i Finland. De gruvor som från tidigare är minst lönsamma blir enklast olönsamma på grund av skatten. Det är möjligt att dessa gruvor mera sannolikt utvinnes magra förekomster, där brytningsvolymerna av malm och gråberg samt andra utsläpp är stora i förhållande till volymen utvunnen mineral. I och med att skatten ändå i bara ett fåtal fall beräknas påverka gruvornas investerings- och produktionsbeslut, antas miljökonsekvenserna bli små.

4.2.5 Konsekvenser för medborgarna

Eftersom 60 procent av skatteintäkterna kommer att styras till de kommuner där gruvorna är belägna, kommer den största delen av den ersättning till samhället för nyttjandet av icke-förnybara naturresurser som skatten syftar till att riktas till de kommuner där gruvorna är belägna och inte till det finländska samhället som helhet. I praktiken kommer ungefär hälften av skatteintäkterna att riktas till de fyra kommuner där det finns stora metallmalmsgruvor. På motsvarande sätt kommer exempelvis de invånare som bor inom en annan kommuns område, men nära gruvområdet eller på någon annan ort inom gruvans influensområde, inte att kunna dra nytta av skatteintäkterna.

Som en konsekvens av gruvmineralskatten har det också förts fram att den kan bidra till positiva attityder mot gruvprojekt, särskilt i de kommuner där gruvan är belägen och som får del av skatteintäkterna. Om skatten införs kan det alltså på ett allmänt plan förbättra acceptansen för gruvdriften. Det har inte varit möjligt att bedöma omfattningen av denna konsekvens under beredningen.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Alternativa skattemodeller

Förutom den skattemodell som föreslås gjordes det i beredningen även en bedömning av om sådana skattemodeller som grundar sig på beskattning av nettoinkomsten skulle vara lämpliga som utgångspunkt för gruvmineralskatten.

Bland annat vinstskatt och skatt på ren vinst, dvs. skatt på nettovinst, kan betraktas som sådana skattemodeller som grundar sig på beskattning av nettoinkomsten. Med vinstskatt avses här en skatt som grundar sig på en traditionell modell för företagsskatt och vars storlek grundar sig på resultatet av gruvens näringsverksamhet. Med skatt på nettovinst avses en skatt där målet är att rikta in beskattningen på den rena vinsten, dvs. nettovinsten. Skatt på nettovinst skiljer sig

från vinstskatt särskilt i fråga om två särdrag. Dessa särdrag är att man beaktar alternativkostnaden för hela finansieringen samt symmetrisk behandling av förluster och vinster. Skatten på nettovinst och dess särdrag samt olika versioner av modellen har beskrivits närmare i TEAS-projektets slutrapport.³ Som sådana gruvskatter som grundar sig på nettoinkomsten kan man även betrakta sådana skattemodeller som grundar sig på en höjd samfundsskattesats för gruvbolag eller på nettoinkomsten från anrikning. Dessa modeller har berörts i en promemoria av den arbetsgrupp som bedömde olika alternativ för gruvskatten.⁴

En fördel med de gruvskattemodeller som inriktas på nettoinkomsten, och särskilt skatten på nettovinst, kan anses vara att de mindre än royaltyer snedvrider företagets beslutsfattande och höjer lönsamhetströskeln för brytning. En annan fördel med de skattemodeller som inriktas på nettoinkomsten kan anses vara att de på ett enhetligt sätt kan tillämpas på alla som bedriver gruvdrift, utan något behov av att beakta särdragen hos olika gruvmineral. I den beskattning som grundar sig på nettoinkomsten riktas skattebördan på basis av skattebetalningsförmågan också särskilt in på vinstbringande verksamhet.

Å andra sidan har man under beredningen bedömt att det inte nödvändigtvis kan anses att de skattemodeller som inriktas på nettoinkomsten på bästa möjliga sätt uppfyller målet att samla in en skälig ersättning för icke-förnybara naturresurser. Det har dessutom bedömts att en utmaning med de gruvskattemodeller som grundar sig på beskattning av nettoinkomsten är särskilt det att de är komplicerade och administrativt sett tunga jämfört med royaltybaserade skatter. Dessutom är de mera upplagda för läckage av skatteintäkter till följd av aggressiv skatteplanering. Med aggressiv skatteplanering avses optimering av beskattningen på ett sätt som inte längre överensstämmer med lagens syfte och mål. Aggressiv skatteplanering och dess koppling till den gruvskattemodell som grundar sig på beskattning av nettoinkomsten har behandlats i bl.a. promemorian av den arbetsgrupp som har bedömt olika alternativ för en gruvskatt. Det har dessutom bedömts att de gruvskattemodeller som grundar sig på beskattning av nettoinkomsten har ett ojämnare skatteutfall och att de är svårare att förutse än de skattemodeller som grundar sig på royaltyer. Detta kan anses ha betydelse särskilt för de kommuner som är skattemottagare. Den föreslagna gruvmineralskatten kan också anses passa bättre som inkomstkälla för kommunerna än de gruvskatter som grundar sig på beskattning av nettoinkomsten. Av de skäl som anges ovan kommer man inte att föreslå de skattemodeller som grundar sig på beskattning av gruvornas nettoinkomst.

I beredningen har det också gjorts en bedömning av en kombination av den ovan beskrivna skattemodellen för nettoinkomst och den gruvmineralskatt av royaltytyp som föreslås i propositionen. I litteraturen och i vissa internationella jämförelseländer finns det exempel på en sådan kombination. En sådan kombinationsmodell kunde ge möjlighet till en skälig ersättning för utvinningen av en icke-förnybar naturresurs på så sätt att den skulle ge skatteintäkter genast när verksamheten inleds, samtidigt som den genom ersättningens storlek skulle beakta skattebetalningsförmågan. Verkställandet av detta alternativ är emellertid förenat med samma problem i fråga om genomförandet som de som har beskrivits i anslutning till skattemodellerna för nettoinkomst. Möjligheterna med en sådan här kombinationsmodell kan emellertid utredas framöver,

³ Kauppi, S. et al.: Alternativ till gruvskatt och jämförelse av alternativen. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:44, s. 133–143, Helsingfors 2021. (På finska, med svenskt presentationsblad.)

⁴ Finansministeriet: Bedömning av olika modeller för gruvskatt. Promemoria av arbetsgrupp som bedömt olika modeller för gruvskatt. Finansministeriets publikationer 2022:44, s. 26–27, Helsingfors 2022. (På finska, med svenskt presentationsblad.)

när det finns närmare uppgifter om erfarenheterna och effekterna av gruvmineralskatten från den inledande fasen.

5.1.2 Fastställande av beskattningsvärdet

Fastställande av beskattningsvärdet utgör en viktig del av det fastställande av skattebasen för gruvmineralskatten på metallmalmer som föreslås. När värdet ska fastställas kan målet att beskattningsvärdet så nära som möjligt ska motsvara produktens verkliga värde betraktas som en utgångspunkt. Med verkligt värde brukar man avse en produkts sannolika överlåtelsepris.

Ett brutet gruvmineral omsätts sällan som sådant, vilket betyder att det inte finns något offentligt noterat marknadspris för det. Det verkliga värdet av den brutna malmen bildas alltså i produktionsprocessen i de enskilda gruvorna och vanligen först efter anrikning eller någon annan fortsatt förädling. För att beskattningsvärdet för den brutna malmen ska kunna fastställas enligt principen om det exakta verkliga värdet skulle det alltså eventuellt krävas att det inom företaget görs en kostnadsberäkning och internprissättning.

Till skillnad från den ovan beskrivna skattemodellen för nettoinkomst är det möjligt att genomföra den skatt av royaltytyp som föreslås i propositionen med hjälp av schematiska och enkla skattegrunder. I så fall motsvarar skattebasen inte exakt värdet av gruvproduktionen efter brytningen, eller det försäljningspris som gruvföretaget har avtalat om, men beaktar med hänsyn till skattens syfte och nivå ändå i tillräcklig grad skillnaderna mellan olika gruvmineral. Denna utgångspunkt ansågs vara ändamålsenlig i den inledande fasen när den separata skatten för gruvor införs. Därför valde man i beredningen att föreslå en modell där beskattningsvärdena för metallmalmer grundar sig på de världsmarknadspriser som beskriver skillnaderna mellan olika gruvmineral. Världsmarknadspriserna fastställs som ett medelvärde för året, vilket jämnar ut variationer i världsmarknadspriserna.

I beredningen gjordes det även en bedömning av om Skatteförvaltningen ska fastställa beskattningsvärdena för skatteperioden i början av perioden, utifrån prisuppgifterna för det år som har föregått skatteperioden, eller efter skatteperioden, utifrån prisuppgifterna för det kalenderår som motsvarar skatteperioden. Fördelen med ett fastställande i efterskott ansågs vara att beskattningsvärdena bättre skulle motsvara den tidpunkt då skyldigheten att betala skatt uppkommer. Då skulle de närmare återspegla priserna på gruvmineral vid tidpunkten för försäljningen och om priserna eventuellt skulle sjunka betydligt under skatteperioden skulle det synas i de beskattningsvärden som användes för den skatteperioden. I detta alternativ skulle exakta och bekräftade beskattningsvärden emellertid vara tillgängliga för de skattskyldiga först efter skatteperioden och för aktörerna skulle det också vara möjligt att bara uppskatta beskattningsvärdena och följaktligen skattebeloppet under skatteperioden. Modellen skulle därför vara mindre fördelaktig med hänsyn till de skattskyldigas rättssäkerhet. Därför bestämdes det att man i propositionen skulle föreslå fastställande i förväg, så att de fastställda beskattningsvärdena skulle vara tillgängliga för de skattskyldiga redan under skatteperioden. Aktörerna skulle också ha möjlighet att skydda sig mot variationer i skattebördan på grund av prisväxlingar. Å andra sidan konstaterades det i beredningen att om beskattningsvärdet fastställs i förväg kan det uppstå ett oändamålsenligt incitament att förlägga gruvproduktionen eller sändandet för anrikning till ett visst år. Om prisnivån under ett visst år exempelvis har stigit jämfört med det föregående året kan det uppstå ett incitament att förlägga så mycket som möjligt av brytningen till det året, eftersom brytningen under det påföljande året kommer att beskattas enligt ett högre beskattningsvärde. Ur ett helhetsperspektiv bedömdes det emellertid att i fråga om fastställande i förväg väge omständigheterna mera än i fråga om fastställande i efterskott.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Inledning

I olika länder har man valt olika grundläggande lösningar på hur gruvdriften ska ordnas. Gruvmineralen kan ägas av staten eller markägaren, och den som upptäcker gruvmineralen får då rätt att utvinna dem. Liksom de grundläggande lösningarna varierar även de skatter och avgifter som gäller för gruvdrift från land till land.

Royaltyer är betalningar som ansluter sig till brytning och gruvproduktion och som används allmänt i stater med betydande gruvdrift. Vad som är värt att notera är att betalningar av royaltytyp inte nödvändigtvis i praktiken eller ens i lagstiftningen definieras som royaltyer, även om de till sin juridiska natur skulle vara sådana.

De lösningar som gäller royaltyer varierar stort. Olika länders lösningar vad gäller royaltyer har behandlats närmare inom TEAS-projektet. Bland annat i Sverige, Australien, Norge och Kanada används royaltyer som fastställs enligt olika grunder. Även i Finland kan den brytningsersättning och ersättning för biprodukter som det föreskrivs om i gruvlagen åtminstone till sin juridiska natur betraktas som royaltyer, även om de inte klassificeras som sådana i lagstiftningen. I Finland utgör brytningsersättning och ersättning för biprodukter enligt gruvlagen till sin konstitutionella natur avgifter, och syftet med dem är att ge markägaren en skälig ersättning för de gruvmineral som har brutits och utvunnits.

Gruvdrift omfattas i många länder på samma sätt som i Finland av det normala systemet för företagsbeskattning. I vissa stater omfattas gruvdrift förutom av normal företagsbeskattning även av en separat gruvskatt på nettoinkomsten. De separata skatter på nettoinkomsten som gäller för gruvdrift kan, beroende av landet, vara statliga skatter eller regionala skatter, såsom skatter som gäller den gruvdrift som bedrivs inom en viss delstats område.

Även de gruvskattmodeller som gäller nettoinkomsten varierar från land till land. Skatterna grundar sig vanligen på en traditionell modell för företagsskatt. Skatter som grundar sig på beskattning av ren vinst, dvs. nettovinst, har inte införts i större utsträckning internationellt. I de internationella exempel som har identifierats under beredningen har skatt på nettovinst tillämpats tillsammans med skatt av typen värdebaserad royalty eller någon annan minimiskatt. Även när det gäller många gruvskatter som stöder sig på en mera traditionell modell för företagsskatt tillämpas samtidigt också en skatt av typen minimiskatt.

5.2.2 Australien

I Australien tillämpas förutom normal företagsbeskattning även royaltyer på delstatsnivå på gruvdriften. Royaltyer används i alla delstater där det bedrivs betydande gruvdrift. Grunderna för hur royaltyerna fastställs och deras nivåer varierar enligt delstat. Royaltyns storlek kan, beroende av delstaten, grunda sig på antingen det brutna gruvmineralets värde eller dess volym.

Förutom de delstatsspecifika royaltyerna tillämpades i Australien under åren 2012–2014 på delstatsnivå en mineralskatt som baserade sig på nettovinst (Mineral Resource Rent Tax), nedan *MRRT*.

Ett gruvbolag var skyldigt att betala skatt på nettovinst, vilken tillämpades på bolagets separat fastställda resultat från brytningen av naturresurser. Skatten tillämpades på stenkol och järnmalm samt sådana nyttigheter som bryts eller produceras i anslutning till dessa. Skatten gällde endast egentlig brytningsverksamhet. De avdragsgilla utgifterna för gruvdriften omfattade en

stor del av kostnaderna för olika gruvfunktioner. Nya investeringar kunde i sin helhet dras av som årskostnad. Vissa kostnader, såsom royaltyer, anskaffningsutgifter för gruvrättigheter och gruvprojekt samt finansieringskostnader, var enligt bestämmelserna inte avdragsgilla. Mineralskatten togs ut på den rena vinsten av gruvdriften via de så kallade MRRT-avdragen.

Ett gruvbolag var skyldigt att betala skatt om den rena vinst som separat hade fastställts för ett gruvprojekt för ett visst år uppgick till över 75 miljoner australiska dollar. De skattskyldiga vars rena vinster uppgick till 75–125 miljoner fick en partiell och gradvis minskande skattelättnad. Den allmänna skattesatsen var 30 procent. Lagen möjliggjorde emellertid en 25 procents minskning av brytningsersättningen, vilket innebar att mineralskattens effektiva skattesats var 22,5 procent. Mineralskatten upphävdes år 2014. I Australien tillämpas en skatt av typen skatt på nettovinst fortfarande på federal nivå vid beskattningen av råolja.

5.2.3 Kanada

I Kanada har man ingen separat gruvskatt på federal nivå. I praktiken tas det i alla provinser där det bedrivs gruvdrift i betydande skala ut en separat gruvskatt på provinsnivå. Dessa skatter baserar sig i regel på beskattning av nettovinsten. Gruvskattorna i de kanadensiska provinserna är vanligen vinstskatter som baserar sig på mera traditionell företagsbeskattning. Särskilt gruvskatten i Brittiska Columbia är dock förenad med vissa drag som är typiska för skatt på nettovinst.

I de modeller som används i de kanadensiska provinserna tas gruvskatt vanligen ut enbart på den vinst som har uppstått i samband med brytningen. Ett undantag till detta är exempelvis den gruvskatt som tas ut i Brittiska Columbia och för vilken skattebasen omfattar gruvbolagets hela inkomst. Även i de modeller där skattebasen omfattar endast den vinst som brytningen har gett upphov till har skatten i praktiken verkställts på så sätt att inkomsterna fastställs utifrån försäljningsintäkterna för den säljbara produkt som har uppkommit efter den fortsatta förädlingsprocessen, och mervärdet efter brytningsfasen beaktas genom ett schematiskt avdrag för vidareförädling. I flera av de gruvskattesystem som används i de kanadensiska provinserna har möjligheterna att dra av royaltyer, utgifter för anskaffning av gruvegendom samt finansieringskostnader begränsats.

När det gäller gruvskattorna i de kanadensiska provinserna varierar skatternas struktur mellan skatt i en eller två nivåer och en glidande skattesats. Gruvskatten i exempelvis Brittiska Columbia är 13 procent, men skatten kompletteras av en minimiskatt på 2 procent på gruvdriftens löpande intäkter. Minimiskatten får dras av från skatten på nettovinsten. Även i Québec är skatten i två nivåer och den består av en minimigruvskatt på 1 eller 4 procent samt en skatt på nettovinst, vars skattesats varierar mellan 16 och 28 procent. Som ett exempel på en skatt i en nivå kan man nämna gruvskatten i Ontario, vilken är 10 procent av den vinst som överstiger 500 000 kanadensiska dollar.

5.2.4 Sverige

I Sverige har man ingen separat gruvskatt, men sedan år 2005 samlas det in en mineralersättning av typen värdebaserad royalty för de mineral som har brutits. Av denna ersättning styrs tre fjärdedelar till markägarna inom gruvans koncessionsområde och en fjärdedel till staten. Koncessionshavaren för en gruva är betalningsskyldig. Sverige har löst frågan om vem som har äganderätten till gruvmineral genom tolkningen att det är staten som äger mineralen i marken. Följaktligen är mineralersättningen till sin konstitutionella natur en avgift och inte en skatt.

I mineralersättning betalas 0,2 procent av det beräknade värdet av de mineral som omfattas av gruvans koncession och som har brutits och uppfodrats i området under året. Närmare bestämmelser om ersättningens storlek finns i en förordning, enligt vilken ersättningen fastställs utifrån det genomsnittliga priset på gruvmineralen under året. I regel fastställs metallernas värde utifrån prisuppgifterna från London Metals Exchange och London Bullion Market, men vid fastställandet av värdet på järn används det pelletspris som gruvföretaget har publicerat. I fråga om andra mineral fastställs ersättningen till en skälig nivå från fall till fall. I förordningen preciseras även definitionen av den mineralmängd som ska ligga till grund för ersättningen. Enligt den bestäms mängden uppfodrad malm och malmens metallhalt med ledning av vad som kan tillgodogöras efter anrikning.

I de lagförarbeten som gällde den svenska mineralersättningen bedömdes det att ersättningens konsekvenser inte är så betydande att de skulle utgöra ett hinder för investeringar. Dessutom bedömdes det att ersättningen till och med kunde öka gruvornas utvecklingsmöjligheter, om acceptansen för gruvdrift ökade. Liksom i Finland gäller mineralersättningen i Sverige med stöd av övergångsbestämmelser enbart gruvor som har anlagts efter att den trädde i kraft. Mängden ersättning kommer alltså småningom att öka när nya gruvor anläggs och börjar omfattas av ersättningen. År 2020 betalades det ca 4,8 miljoner kronor till staten och ca 14,4 miljoner kronor till markägarna i mineralersättningar.

Vidare ska det i Sverige även betalas punktskatt till staten för kommersiell brytning av naturgrus. Naturgrusskatt betalas för brytning av naturgrus som sker för något annat ändamål än markägarens husbehov. År 2022 är skattebeloppet 17 kronor per brutet ton. Det kan anses vara fråga om ett exempel på en volymbaserad royalty som omfattas av beskattningsförfarandena för punktskatt som ska deklarerar på eget initiativ.

6 Remissvar

6.1 Allmänt om utlåtandena och beaktandet av remissvaren i propositionen

Under remissbehandlingen gavs det 45 yttranden om utkastet till proposition.

Majoriteten av remissinstanserna ansåg att det finns ett klart behov av en särskild gruvskatt och ansåg det motiverat att Finland i enlighet med andra stater som omfattar gruvdrift inför en gruvskatt. Likaså ansågs det motiverat att det tas ut ersättning till samhället för icke-förnybara naturresurser som tas ur marken. Å andra sidan ansåg vissa enskilda remissinstanser att det i synnerhet i det nuvarande osäkra ekonomiska läget inte är motiverat att föreskriva om en ny skatt, eftersom den skulle öka industrins skattebörd.

Det föreslagna ikraftträdandet ansågs i huvudsak vara motiverat. I synnerhet Skatteförvaltningen understödde särskilt tidsplanen för den föreslagna gruvmineralskatten, eftersom den möjliggör de myndighetsåtgärder och systemändringar som den nya skatteformen kräver utan att genomförandet äventyras. Vissa medborgar- och miljöorganisationer ansåg att skatten bör införas redan 2023. Gruvindustri rf ansåg däremot att skatten bör träda i kraft tidigast 2025.

Propositionen har kompletterats och preciserats utifrån yttrandena. Utifrån remissvaren har konsekvensbedömningarna preciserats till behövliga delar under den fortsatta beredningen av propositionen. I propositionen ingår dessutom en beskrivning av hur uppföljningen av den föreslagna nya skatten avses fungera. Propositionsmotiven har utifrån remissvaren kompletterats och preciserats bland annat i fråga om skattskyldighet, skyldighet att betala skatt, beskattningsvärden, beskattningsförfaranden och rätt att få information. Även lagbestämmelserna om skatt-

skyldighet, skyldighet att betala skatt, rätt att få information och redovisning av skatt har preciserats vid den fortsatta beredningen. Propositionen har dessutom kompletterats med uppgifter om vilka prisuppgifter som har använts vid fastställandet av de föreslagna skattenivåerna. De priser som fastställs i förordningen kan i princip komma från motsvarande priskällor.

Under den fortsatta beredningen har hänvisningen till Åland strukits i bestämmelsen om tillämpningsområde. Gruvmineralskatten baserar sig inte på vinsten från näringsverksamhet, vilket enligt grundlagsutskottets vedertagna utlåtandepaxis (bl.a. GrUU 5/1991 rd, GrUU 9/1992 rd, GrUU 31/2012 rd och GrUU 79/2018 rd) innebär att den sannolikt inte kan tolkas som en sådan näringskatt som avses i 18 § 5 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Till denna del verkar gruvmineralskatten enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland vara en skatt som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Av gruvmineralskatten redovisas dock en andel till den kommun där gruvan är belägen. Det är alltså en skatt som delvis tillfaller kommunen. Till denna del hör behörigheten enligt självstyrelselagen för Åland till landskapet. Eftersom det vid beredningen inte har framkommit att det för närvarande skulle finnas gruvdrift på Åland, är det mer ändamålsenligare att frågor som gäller Åland vid behov granskas senare.

6.2 Varierande uppfattningar om vad som är en lämplig skattmodell

Åsikterna om hur lämplig den föreslagna skattmodellen är gick isär.

Den skattmodell som föreslås i propositionen fick understöd av miljö- och frivilligorganisationer, enskilda medborgare och de kommuner där gruvorna är belägna. Även Finlands Kommunförbund, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, STTK rf, universitetslektor Matti Ylönen, Renbeteslagsföreningen, sametinget och skolternas byastämman förordade royalty som skattmodell. Åtskilliga andra remissinstanser tog inte direkt ställning till den valda skattmodellen, men ansåg att förslaget sammantaget är klart och genomförbart.

Den föreslagna skattmodellen ansågs bland annat lämplig för att uppnå de mål som ställts upp för beskattningen. Det ansågs också vara bra att skatten skulle gälla den brutna mängden gruvmineral, oberoende av om gruvbolaget ger vinst eller inte. Skattebasen bedömdes också vara tätare än i de modeller som utgick från nettoinkomsterna, och dessutom ansågs den föreslagna skattmodellen i vissa utlåtanden vara jämnare och säkrare ur kommunernas synvinkel.

Näringslivets och gruvbranschens intresseorganisationer, gruvbolagen, FFC rf, Näringslivets forskningsinstitut och Statens ekonomiska forskningscentral förordade i sina yttranden modeller som baserar sig på beskattning av nettoinkomster och föreslog att skattmodellen ska grunda sig på beskattning av affärsnyttan. I dessa yttranden påpekades det också att propositionsutskottets modell avviker från de skattmodeller som rekommenderas i slutrapporten för statsrådets TEAS-projekt (skattmodeller för nettoinkomst), vilket ansågs beklagligt. De yttranden som förordade en skattmodell som baseras på nettoinkomsten utgjorde dock en minoritet av remissinstanserna.

I de kritiska utlåtandena betonades undersökningsresultaten om att royaltyer typiskt snedvrider investeringsbesluten och därigenom får negativa konsekvenser också för det övriga samhället. Branschaktörerna ansåg att det finns en risk för att den föreslagna skatten förkortar gruvornas livscykel, äventyrar eller i onödan försvårar genomförandet av ekonomiskt resultatrika gruvprojekt i Finland och minskar gruv- och brytningsverksamheten. I synnerhet det att skatten leder till minskad mineralbrytning ansågs strida mot gruvlagens mål att alla gruvmineral som tekniskt och ekonomiskt kan utnyttjas också ska utvinna. Skatten bedömdes också äventyra tillgången till material som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen i EU och Finland samt bromsa upp den gröna omställningen, där gruvindustrin enligt yttrandena har en betydande roll. Likaså

bedömdes skatten höja priserna på produkter som blir kvar för inhemsk konsumtion, särskilt i fråga om kalk och apatit. Det inverkar enligt yttrandena priserna på bland annat gödselmedel.

Arbets- och näringsministeriet bedömer att den merkostnad som gruvskatten utgör för gruvdriften i någon mån kan minska viljan att investera i finländsk malmletning. Enligt yttrandet är en skatt som minskar investeringsviljan svår att samordna med målen för EU:s gröna omställning och EU:s självförsörjning till den del dessa mål hänför sig till gruvproduktion. Arbets- och näringsministeriet tog inte ställning till den föreslagna skattemodellens lämplighet.

Bland annat Skattebetalarnas Centralförbund rf, Statens ekonomiska forskningscentral VATT och Näringslivets forskningsinstitut Etna ansåg det motiverat att vidareutveckla skatten, möjligen utifrån en kombinationsmodell med en låg royalty och en nettoinkomstskatt. I vissa andra yttranden lyfte man dessutom fram behovet av att bevaka hur den nya skatten fungerar.

6.3 Skattenivåer och intäktsmål för skatten

I de yttranden som motsatte sig den föreslagna skattemodellen bedömdes skatten ha betydande konsekvenser för gruvbranschen. Näringslivet samt Statens ekonomiska forskningscentral VATT och Näringslivets forskningsinstitut Etna ansåg i sina yttranden att avkastningsmålet på 25 miljoner euro ger gruvföretagen en alltför stor extra skattebörda. Till exempel Etna misstänkte att den snedvridande effekten har uppskattats alltför lågt i förhållande till det uppskattade skatteutfallet. Å andra sidan bedömde bland andra Skattebetalarnas Centralförbund rf, FFC rf, Sotkamo kommun, Finlands miljöcentral, professor Timo Viherkettä och Finnwatch ry att skattens inverkan på branschen verkar vara liten på de skattenivåer som motsvarar intäktsmålet.

Flera medborgar- och miljöorganisationer samt sametinget, Renbeteslagsföreningen och skolornas byastämman ansåg å andra sidan att det årliga avkastningsmålet på 25 miljoner euro och de motsvarande skattenivåerna är för låga. I synnerhet inom miljöbranschen betonade remissinstanserna att intäktsmålet bör bedömas i förhållande till målet att ta ut en skälig ersättning för användningen av gruvmineral, medan skattenivåerna bör bedömas i förhållande till gruvskattenivåerna i de gruvländer som befinner sig i en liknande situation. Å andra sidan fäste Statens ekonomiska forskningscentral VATT i sitt utlåtande uppmärksamhet vid att det i en internationell jämförelse finns skillnader i fastställandet av beskattningstidpunkten, vilket förklarar den i propositionen föreslagna skattenivån, som upplevts som låg.

6.4 Kommunernas andel av skatteinkomsten

Remissinstanserna tog också ställning till fördelningen av skatteintäkterna mellan kommunerna och staten. I flera yttranden föreslogs det att hela skatteintäkterna eller en större andel än 60 procent ska styras till de kommuner där gruvorna är belägna. I vissa yttranden ansågs det att skatteinkomsten borde styras till kommunerna eller de lokala samfundet inom gruvans influensområde i vidare mening. I synnerhet i yttrandena från de kommuner där gruvorna är belägna föreslogs det att statens procentandel ska öronmärkas antingen för utveckling av infrastrukturen på gruvorterna eller för iståndsättning av gamla gruvområden. Det framfördes också motsatta åsikter, och i några yttranden ansågs det inte vara ändamålsenligt att skatteintäkterna styrs direkt till kommunerna. I dessa föreslogs det att avkastningen styrs till en särskild fond med uppgift att täcka bland annat kostnaderna för de miljöolägenheter som gruvorna orsakar.

Bland annat kommunerna där gruvorna är belägna och Gruvindustri rf ansåg det viktigt att kommunernas andel av skatten inte påverkar den statsandel som fastställs för kommunerna i statsandelssystemet. Å andra sidan ansågs det i vissa andra yttranden vara bra att gruvmineralskattens ställning i statsandelssystemet avgörs separat.

6.5 Övriga anmärkningar om yttrandena

I de flesta yttrandena ansågs skattens tillämpningsområde vara täckande och ändamålsenligt. Sametinget, skolternas byastämma och Renbeteslagsföreningen ansåg det nödvändigt att utvidga tillämpningsområdet till att även omfatta guldvaskning på statens mark. MTK ansåg att skatten endast bör gälla metallmalmer och inte andra sten- eller jordmaterial för att skatten inte ska orsaka ett tryck på höjda priser på gödselmedel. Likaså ansåg Nordkalk Oy Ab att kalksten bör undantas från skattens tillämpningsområde.

I enskilda yttrandena framfördes det att skatten bör förenas med miljöskyddsmål. Å andra sidan ansågs det i vissa andra yttrandena vara bra att skatten inte är förknippad med styrning som hänför sig till miljöskyddet.

I synnerhet i utlåtandena från gruvbranschen ansågs det viktigt att de lagstiftningsändringar som gäller gruvor granskas som en helhet och att konsekvenserna av andra ändringar beaktas vid beredningen av skatten.

Ålands landskapsregering ansåg att den föreslagna skatten är en näringskatt och att lagstiftningsbehörigheten i fråga om den hör till landskapet enligt självstyrelselagen för Åland.

Bland annat Gruvindustri rf, Finlands miljöcentral, Skatteförvaltningen, justitieministeriet, Finlands naturskyddsförbund och FFC rf lade fram förslag till preciseringar i propositionsutkastets motiveringar, konsekvenser och bestämmelser. Förslagen gällde bland annat tidpunkten för bestämmande av skatten, skattskyldigheten, beskattningsförfarandena och rätten att få uppgifter. I vissa yttrandena ansågs det dessutom nödvändigt att precisera grunderna för bestämmande av beskattningsvärdet och beklagades att utkastet till förordning om beskattningsvärden inte sändes ut på remiss.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om gruvmineralskatt

1 §. Lagens tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs det om de gruvmineral som omfattas av lagens tillämpningsområde.

I 1 mom. föreskrivs det att gruvmineralskatt ska betalas på sådana gruvmineral som avses i 2 § i gruvlagen. Innehållet i den förteckning över gruvmineral som finns i gruvlagen motsvarar den förteckning över gruvmineral som fanns i den gamla gruvlagen. Hösten 2022 är sådana gruvmineral som avses i gruvlagen följande:

1) i fråga om grundämnen aktinium, aluminium, antimon, arsenik, barium, beryllium, bly, bor, cesium, fluor, fosfor, gallium, germanium, guld, hafnium, indium, iridium, järn, kadmium, kalium, kalcium, kobolt, koppar, krom, kvicksilver, lantanoider, litium, magnesium, mangan, molybden, natrium, nickel, niob, osmium, palladium, platina, radium, renium, rodium, rubidium, rutenium, selen, silver, skandium, strontium, svavel, tallium, tantal, tellur, tenn, titan, torium, uran, vanadin, vismut, volfram, yttrium, zink och zirkonium samt sådana mineral som innehåller dessa grundämnen,

2) i fråga om mineral andalusit, apatit, asbestmineral, baryt, bauxit, bentonit, beryll, diamant, dolomit, flogopit, fluorit, fältspat, grafit, granat, ilmenit, kalcit, kaolin, korund, kvarts, kyanit, leucit, magnesit, muskovit, nefelin, olivin, pyrofyllit, rutil, sillimanit, skapolit, talk, vermikulit, wollastonit och andra ädelstenar,

3) i fråga om bergarter marmor och täljsten.

Om gruvlagens tillämpningsområde ändras så att nya gruvmineral läggs till eller gamla avlägsnas, kommer ändringarna på motsvarande sätt att omfattas av tillämpningsområdet för lagen om gruvmineralskatt.

Tillämpningsområdet omfattar de gruvmineral som bryts ur finländsk mark. Följaktligen omfattar lagen inte sådana gruvmineral som förs till Finland för anrikning eller förädling. Däremot ska skatten gälla sådana gruvmineral som har brutits i Finland och som förs ut ur landet, exempelvis för förädling någon annanstans.

Huvudregeln är att gruvlagen gäller värdefulla mineral i berggrunden. Av historiska skäl som anknyter till gruvlagen behövs det inte tillstånd enligt gruvlagen för mineral i lösa jordarter, med undantag för guldvaskning på statlig mark. De gruvmineral som avses i gruvlagen omfattar alltså inte sådana mineral som kan tillvaratas i samband med täkt av natursten, grus och andra marksubstanser. Därför omfattas de inte heller av tillämpningsområdet för gruvmineralskatt.

Guldvaskning på andra områden än statsägd mark omfattas inte heller av gruvlagen. I och med denna begränsning av gruvlagens tillämpningsområde skulle sådan guldvaskning inte omfattas av tillämpningsområdet för skatten. För att guldvaskning ska behandlas jämlikt undantas de gruvmineral som har hittats i samband med guldvaskning i alla situationer från tillämpningsområdet för skatten, dvs. även när guldvaskningen omfattas av gruvlagen och sker på statsägd mark. Avgränsningen grundar sig på att skatten är avsedd att gälla gruvdrift enligt gruvlagen. En bestämmelse om att guldvaskning undantas från tillämpningsområdet finns i 2 mom.

2 §. Skattskyldighet. I paragrafen föreskrivs det om de aktörer som är skyldiga att betala gruvmineralskatt.

Enligt 1 mom. är den skattskyldig som har brutit gruvmineral och som förutsätts ha ett sådant tillstånd att bedriva gruvdrift som avses i gruvlagstiftningen. Med tillstånd avses gruvtillstånd enligt den gällande gruvlagen, utmål enligt tidigare gruvlagar och andra motsvarande tillstånd som berättigar till gruvdrift och som avses i gruvlagstiftningen. Alla gruvor som redan är i drift och gruvor som anläggs i framtiden kommer att omfattas av skattskyldigheten. Detta skiljer sig från tillämpningsområdet för exempelvis brytningsersättning enligt den gällande gruvlagen.

Skattskyldigheten ska gälla både gruvor som har beviljats tillstånd för driften och gruvor som inte har tillstånd, men som ska ha tillstånd. Bedömningen av om det behövs tillstånd görs av gruvmyndigheten med stöd av gruvlagen.

Enligt 2 mom. överförs skattskyldigheten med tillståndet om tillståndet eventuellt överläts. Överlåtelsen anses ha skett vid den tidpunkt då gruvmyndighetens beslut om överlåtelse av tillståndet har vunnit laga kraft eller är verkställbart. Det är alltså fråga om ett undantag från huvudregeln i 1 mom., vilket behövs eftersom de ovannämnda tillstånden är överförbara. Den som övertar tillståndet är skattskyldig i fråga om de gruvmineral för vilka det uppkommer skyldighet att betala skatt efter överlåtelsen. När det gäller metallmalmer är alltså den som övertar ett tillstånd skattskyldig även i fråga om sådana gruvmineral som den tidigare tillståndsinnehavaren har brutit och som ännu inte har sänts för anrikning. När det gäller andra gruvmineral än metallmalmer är det alltid den aktör som har brutit gruvmineralen som är skattskyldig om ett tillstånd överläts.

Skattskyldigheten kommer i praktiken i merparten av fallen att gälla gruvbolag som bryter gruvmineral ur finländsk mark. Tillstånd att bedriva gruvdrift kan under vissa förutsättningar emellertid beviljas även fysiska personer, och då är även den skattskyldige en fysisk person.

Det föreslås att gruvmineralskatten ska omfattas av tillämpningsområdet för punktskattelagen och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. En skattskyldig enligt lagen om gruvmineralskatt anses i och med det vara regelbundet skattskyldig vid punktbeskattningen. Sådana aktörer ska också registrera sig som skattskyldiga. Bestämmelser om registreringskyldighet finns i 7 §.

3 §. Skyldighet att betala skatt. I paragrafen föreskrivs det om den tidpunkt då skyldighet att betala skatt uppkommer, dvs. den tidpunkt utifrån vilken skatten och grunderna för skatten fastställs. Med grunderna för skatten avses bl.a. den tillämpliga skattesatsen, beskattningsvärdet och det beskattningsbara beloppet.

Det mål som har satts för skatten omfattar ersättning för mineral som har brutits och utvunnits ur marken. Om skatten hade gällt hela den mängd som har brutits, skulle helt enkelt all gruvmineral som bryts ur finländsk mark bli beskattningsbar. I så fall skulle skatten emellertid också gälla den del av mineralen som inte utvinns.

I avsnitt 2.1 beskrivs de olika faserna i gruvproduktionen i allmänna drag, i fråga om både metallmalmsgruvor och andra gruvor. Där framgår det att definitionen av den andel som kan utvinnas klart varierar mellan metallmalmer och andra gruvmineral. Det kan anses att för metallmalmsgruvor uppstår den andel som kan utvinnas första gången i det skede då gruvmineralen sänds för anrikning. I praktiken är detta det första tillfället då det är möjligt att på ett sätt som är godtagbart för beskattningen definiera den värdefulla delen av det material som har brutits, dvs. metallhalten i den brutna malmen. Däremot anrikas ofta inte andra gruvmineral, med undantag för apatit och talk. När det gäller andra gruvmineral kan det alltså anses att den andel som kan utvinnas uppstår redan i samband med brytningen, även om metoderna för att förädla materialet varierar.

I 1 punkten föreskrivs det om fastställandet av skatten på de gruvmineral som avses i bilagan till lagen. I bilagan anges på ett uttömmande sätt de gruvmineral för vilka skatten bestäms enligt värdet av den metall som ingår i gruvmineralen. Sådana gruvmineral är metallmalmer vars beskattningsvärde grundar sig på de internationella marknadspriserna på metaller eller andra motsvarande offentliga prisuppgifter. I 4 § finns det närmare bestämmelser om hur värdet fastställs.

Skatten på de gruvmineral som avses i bilagan och grunderna för den fastställs enligt den tidpunkt då anrikningsprocessen för mineralet första gången inleds. Denna tidpunkt uppfyller bäst målet att en utvinnbar och för samhället värdefull naturresurs, dvs. den utvinnbara delen av gruvmineralen, ska omfattas av skatt. Uttrycket ”anrikningsprocessen för mineralet första gången inleds” syftar på den tidpunkt då bearbetningen av gruvmineralen inleds i en produktionsfas där målet är att separera malmen och de metaller som ingår i den. Uttrycket syftar alltså inte på tidpunkten efter anrikningen. Det sätt på vilket produktionsfasen genomförs tekniskt eller om den i själva verket kallas anrikning eller inte har ingen betydelse, utan med anrikning avses en produktionsprocess där målet är att skilja metallerna från malmen, oberoende av hur det genomförs tekniskt. Eftersom skyldigheten att betala skatt uppkommer i det ögonblick då anrikningsprocessen för gruvmineralet första gången inleds, kommer det inte att uppkomma någon skyldighet att betala skatt för exempelvis återvinning av anrikningssand. Detta beror på att de gruvmineral som ingår i anrikningssanden redan en gång har beskattats när skyldigheten att betala skatt uppkom den första gången.

I 2 punkten föreskrivs det att skatten på andra gruvmineral fastställs enligt den tidpunkt då det beskattningsbara gruvmineralet bryts ur marken. Dessa gruvmineral är av en annan karaktär än metallmalmen, och det är inte säkert att de anrikas eller är möjliga att anrika, utan de utvinns på andra sätt. Denna tidpunkt vad gäller brytningen är densamma för alla de gruvmineral som avses i 2 punkten och det är också motiverat med tanke på syftet med skatten. Med beskattningsbara gruvmineral avses sådana gruvmineral som ingår i nyttosten, men inte de som ingår i gräberg.

I vissa fall kan det vara fråga om förekomster ur vilka det exempelvis bryts i huvudsak industrimineral, men även i viss mån metallmalm. I så fall fastställs gruvmineralskatten för industrimineralens del enligt 2 punkten och för metallmalms del enligt 1 punkten.

De skattskyldiga omfattas av bokföringsskyldighet enligt 26 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.

4 §. Beskattningsvärde. I paragrafen föreskrivs det om fastställande av beskattningsvärdet för de gruvmineral för vilka skatten grundar sig inte bara på mängden utan även på värdet av den metall som ingår i gruvmineralen. De metallmalmer som anges i bilagan är sådana här gruvmineral.

När värdet ska fastställas vid beskattningen kan målet att beskattningsvärdet så nära som möjligt ska motsvara produktens verkliga värde betraktas som en utgångspunkt. Med verkligt värde brukar man avse en produkts sannolika överlåtelsepris. Det pris som har noterats på de internationella metallbörserna för en färdig metallprodukt av standardform beskriver ett slags verkligt värde för metallmalmen. Världsmarknadspriset beskriver alltså metallmalmenas genomsnittliga standardvärden, även om de inte exakt motsvarar värdet av den malm som har sålts som anrikad eller som slutprodukt.

Användningen av världsmarknadspriset vid beskattningen motsvarar i snitt värdet av de gruvmineral som har tagits ur marken enligt en internationell måttstock. Motsvarande sätt att fastställa värdet används i både Finland och Sverige vid fastställandet av sådan brytningsersättning enligt gruvlagen som betalas för metallmalmer.

Även om världsmarknadspriset inte exakt motsvarar det verkliga värdet av de beskattningsbara gruvmineralen vid den tidpunkt då skyldigheten att betala skatt uppkommer, är lösningen motiverad med hänsyn till beskattningens summariska karaktär. Genomsnittliga metoder för fastställande av värde används även i fråga om andra skatteslag, vilket betyder att metoden inte utgör något undantag. Att fastställa beskattningsvärdet utifrån världsmarknadspriserna skulle vara ett praktiskt och transparent system, vilket med avseende på beskattningen i tillräcklig mån kan anses beakta skillnaderna i värde mellan olika metallmalmer och samtidigt på ett enhetligt sätt fastställa värdet av samma metallmalm för olika gruvor. Om världsmarknadspriset används skulle det också vara en förutsebar och etablerad metod att fastställa värdet på metallmalmen för aktörerna, samt en metod som behandlar aktörerna jämlikt.

I 1 mom. föreskrivs det om det sätt på vilket beskattningsvärdet ska beräknas. Beskattningsvärdet ska beräknas separat för varje gruvmineral. I första hand ska beskattningsvärdet fastställas utifrån det dagliga internationella marknadspriset på gruvmineralet i fråga eller andra motsvarande offentliga prisuppgifter. Med detta åsyftas exempelvis prisuppgifterna på de internationella metallbörserna, såsom London Metal Exchange och London Bullion Market. I regeringens proposition om gruvlagen, RP 273/2009 rd, åsyftas motsvarande priskällor som grund för fast-

ställandet av metallmalmers värde när det gäller brytningsersättningen. Dessutom har de ovan nämnda internationella metallbörserna angetts som källor för fastställandet av värde i en förordning som preciserar det sätt på vilket brytningsersättningen ska beräknas i Sverige.

Om inga sådana här prisuppgifter är tillgängliga, kan värdet härledas från sådana offentliga prisuppgifter för en produkt som innehåller metallen i fråga som återger ett jämförbart pris för metallen. Av Finlands nuvarande metallproduktion representerar produktionen av krom sådan här metall, i och med att nästan allt krom som bryts förädlas till ferrokrom. Det bedrivs knappast någon handel med ren krommetall, och därför beskriver priset på den inte värdet på den krom som producerats i Finland. Dessutom är det dyrare att förädla krommalm till ren krom än att förädla krom till ferrokrom, varför priset på ren krom i praktiken är en övervärdering av priset på krom. På grund av detta är kröns värde i gruvmineralbeskattningen grundligt härledd från priset på det kromiska innehållet i ferrokrom.

För att variationer i värdet vid enskilda tidpunkter inte ska spela en alltför stor roll, beräknas beskattningsvärdet som det aritmetiska medelvärdet av de dagliga marknadspriserna under ett kalenderår. Med det dagliga värdet avses de dagar då det finns prisnoteringar under ett kalenderår. Medelvärdet är summan av kalenderårets dagliga värden dividerad med antalet värden.

Prisuppgifterna för beskattningsvärdena kommer i princip att komma från samma priskällor som de värden som har använts vid fastställandet av skattenivåerna enligt denna proposition. Skillnaden är emellertid att man vid fastställandet av skattenivåerna enligt propositionen har använt prisuppgifterna för juli eller för början av augusti 2022, förutom när det gäller krom, för vilket man har använt prisuppgiften för 2021. De beskattningsvärden som ska användas vid gruvmineralbeskattningen ska beräknas som ett aritmetiskt årligt medelvärde av prisuppgifterna. Vid fastställandet av de skattenivåer som föreslås i propositionen har man använt följande prisuppgifter:

Tabell 1. De priser på metall som har använts vid beräkningen av skattenivåerna enligt denna proposition.

Gruvmineral	Pris	Enhet
Koppar	7 529,79	EUR/t
Nickel	21 483,33	EUR/t
Zink	3 097,21	EUR/t
Kobolt	56 190,00	EUR/t
Krom	2 387,11	EUR/t
Guld	54 753,11	EUR/kg
Silver	601,81	EUR/kg
Palladium	66 534,31	EUR/kg
Platina	28 291,16	EUR/kg

Källa: Geologiska forskningscentralen, LME Monthly Overview, S&P Capital IQ, US Department of the Interior

Enligt 2 mom. utfärdas det genom förordning av statsrådet bestämmelser om den prisuppgift som ska användas som grund för beskattningsvärdet för varje gruvmineral samt om hur prisuppgiften fastställs. Det är nödvändigt att utfärda en förordning för att det ska vara möjligt att föreskriva en detaljerad prisuppgift för beskattningsvärdet för varje metallmalm som anges i bilagan. Prisuppgifterna fastställs på de grunder som anges i paragrafen. Förslaget garanterar också de skattskyldigas rättssäkerhet och beskattningsvärdenas transparens.

I 3 mom. föreslås det att Skatteförvaltningen, som är skattemyndighet, årligen ska fastställa beskattningsvärdena för skatteperioden i början av skatteperioden. Beskattningsvärdena beräknas och fastställs utifrån de grunder och det beräkningssätt som föreskrivs i lagen om gruvmineralskatt samt de prisuppgifter som är exakt angivna i förordningen. Det är fråga om ett tekniskt förfarande för beräkning och fastställande, där myndighetens utrymme för skönsmässig bedömning är bundet.

Beskattningsvärdena ska grunda sig på prisuppgifterna från det kalenderår som föregår skatteperioden. Beskattningsvärdena för exempelvis skatteperioden 2024 beräknas som ett medelvärde av prisuppgifterna för 2023, och de fastställs senast den 1 februari 2024. En prisutveckling som följer världsmarknadspriserna kommer alltså att synas i efterskott i beskattningsvärdena. Med hänsyn till syftet med skatten behöver värdet emellertid inte nödvändigtvis i realtid motsvara den skatt som flyter in. Likaså kan det anses sekundärt om beskattningsvärdet exakt motsvarar priset vid en viss försäljningstidpunkt. Det värde som visar den genomsnittliga allmänna prisnivån under en viss tidsperiod utgör ett sätt att ställa gruvmineralens värden i relation till varandra med tanke på syftet med skatten. Om beskattningsvärdet fastställs utifrån en tillräckligt lång tidsperiod jämnar det också ut effekten av variationer i världsmarknadspriserna. Med hänsyn till de skattskyldigas rättssäkerhet är det också motiverat att fastställa värdet i förväg, så att de beskattningsvärden som ska användas kan beaktas redan under skatteperioden.

5 §. Skattebelopp. I paragrafen föreskrivs det om skattebelopp och skattenivåer.

Paragrafens 1 mom. gäller skattenivån för de gruvmineral, dvs. metallmalmer, som avses i bilagan. Skattebeloppet föreslås vara 0,6 procent av beskattningsvärdet av den metall som gruvmineralen innehåller. Med den metall som gruvmineralen innehåller avses malmens metallhalt vid den tidpunkt då skyldigheten att betala skatt uppkommer. Med halt avses sådan information som anger värdemetallens andel av malmen. När det gäller ädelmetaller, dvs. silver, guld, palladium och platina, beräknas andelen i kilogram och i fråga om andra metaller beräknas den i ton. Bestämmelser om beskattningsvärdet finns i 4 §. Skattebeloppet beräknas alltså som en procentandel utifrån metallmalmens halt och beskattningsvärde.

Paragrafens 2 mom. gäller andra gruvmineral. Skatten på dem föreslås vara 0,20 euro per ton. Skatten fastställs utifrån gruvmineralens vikt vid den tidpunkt då skyldigheten att betala skatt uppkommer

I de uppgifter om antal som anges i båda momenten beaktas inte delar som överskrider en full enhet.

6 §. Myndigheter. I enlighet med paragrafen föreskrivs det om de behöriga myndigheterna i punktskattelagen. Skatteförvaltningen svarar för verkställandet av gruvmineralbeskattningen.

7 §. Registreringsskyldighet. I paragrafen föreskrivs det om registreringsskyldighet. Enligt punktskattelagstiftningen har vissa aktörer skyldighet eller rättighet att registrera sig som skattskyldiga i fråga om verksamhet som omfattas av punktskatt. Registreringen behövs dels för att beskattningen ska kunna verkställas smidigt, dels för skattekontrollen. Även de aktörer som

omfattas av gruvmineralskatten ska registrera sig som skattskyldiga. I praktiken är aktörerna i regel juridiska personer som bedriver näringsverksamhet. Tillstånd att bedriva gruvdrift kan dock också beviljas fysiska personer. I sällsynta fall kan alltså en fysisk person vara registreringskyldig.

En gruvmineralskatt av royaltytyp har drag som liknar punktskatterna. Det föreslås därför att gruvmineralskatten ska omfattas av tillämpningsområdet för punktskattelagen, vilket betyder att punktskattelagstiftningen kan tillämpas på den till tillämpliga delar.

På registrering som skattskyldig för gruvmineralskatt tillämpas 5 kap. i punktskattelagen. Enligt 31 § i punktskattelagen ska en skattskyldig elektroniskt göra en registreringsanmälan till Skatteförvaltningen innan den verksamhet som kräver registrering inleds. I undantagsfall kan aktören dock vara en fysisk person. Även om det också då är fråga om bedrivande av näringsverksamhet, är det elektroniska förfarandet en skyldighet som direkt riktar sig mot privatpersoner. Därför ska fysiska personer i särskilda situationer kunna göra anmälan också på något annat sätt än elektroniskt.

I praktiken ska nya aktörer göra en registreringsanmälan innan brytningen inleds. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska de nuvarande aktörerna registrera sig som skattskyldiga senast den 1 mars 2024. Skatteförvaltningen meddelar ett överklagbart beslut om registreringen. Skatteförvaltningen får med stöd av punktskattelagen meddela närmare föreskrifter om registreringsförfarandet.

Alla gruvor som redan är i drift och gruvor som tas i drift i framtiden kommer att omfattas av skattskyldigheten. Den skattskyldige ska följaktligen till registret anmäla alla gruvor som skattskyldigheten baserar sig på. Om de uppgifter som registreringen grundar sig på förändras, ska den skattskyldige i enlighet med 31 § i punktskattelagen utan dröjsmål underrätta Skatteförvaltningen om ändringar i de anmälda uppgifterna och om att den verksamhet som kräver registrering upphör. Anmälan om ändrade uppgifter ska i praktiken göras innan verksamheten ändras, exempelvis innan brytningen inleds i en ny gruva som ägs av en aktör som redan tidigare har registrerat sig som skattskyldig. Skatteförvaltningen gör ändringar i registreringen eller avregistrerar den skattskyldige från den tidpunkt då den verksamhet som utgör förutsättning för registrering har ändrats eller upphört.

Registrering ska vara obligatorisk, och för försummelse av skyldigheten åläggs en påföljdsavgift på samma sätt som inom den övriga punktbeskattningen. Om den skattskyldige trots Skatteförvaltningens uppmaning underlåter att fullgöra sin registreringskyldighet, ålägger Skatteförvaltningen den skattskyldige i enlighet med 39 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ en försummelseavgift på högst 5 000 euro och för in den skattskyldige i registret på myndighetens initiativ.

Gruvmineralskatten ansluts till den befintliga registerinformationsresurs som Skatteförvaltningen förvaltar och som gäller registreringar som görs med stöd av punktskattelagen. Eftersom punktskattelagens bestämmelser om registrering ska tillämpas på skatten, ska punktskattelagen även tillämpas på registrets användningsändamål och på förfarandena för bevaringstiden för registeruppgifter. I registret antecknas bl.a. den skattskyldiges namn och adress och uppgifter om de gruvor för vilka den skattskyldige har ett tillstånd för bedrivande av gruvverksamhet. Registren innehåller huvudsakligen uppgifter om företag, men de kan också innehålla uppgifter om fysiska personer. Också i fråga om gruvmineralskatten är det möjligt att registreringskyldigheten i vissa få fall gäller fysiska personer. Bestämmelserna i punktskattelagen anses motsvara kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska

person med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) på det sätt som beskrivs i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning för en reform av förfarandena för punktbeskattning och bilbeskattning (RP 54/2020 rd).

8 §. Rätt att få information. I paragrafen föreskrivs det om utbyte av information mellan skattemyndigheten och gruvmyndigheten. Genom den föreslagna bestämmelsen säkerställs utbytet av information mellan myndigheterna trots sekretessbestämmelserna.

Med stöd av 1 mom. har Skatteförvaltningen trots sekretessbestämmelserna rätt att av de i gruvlagstiftningen avsedda gruvmyndigheterna få sådana uppgifter som behövs för beskattningen och tillsynen över beskattningen. En sådan myndighet är Säkerhets- och kemikalieverket. Uppgifter som behövs för beskattningen och som gruvmyndigheten har tillgång till är i praktiken till exempel uppgifter om gruvtillstånd och utmål samt deras innehåll, gruvor, gruvmineral som brutits och mängderna brutna gruvmineral vid olika produktionstidpunkter. Skatteförvaltningen ska bedöma om uppgifterna behövs.

I 2 mom. föreskrivs det om Skatteförvaltningens rätt att trots sekretessbestämmelserna i punkt-skattelagen lämna ut uppgifter som den fått för beskattningen till de myndigheter som avses i 1 mom. Skatteförvaltningen har rätt att lämna ut uppgifterna på begäran av gruvmyndigheten och om uppgifterna behövs för en uppgift som föreskrivs för gruvmyndigheten. Bestämmelser om en särskild tystnadsplikt i fråga om punktskatt finns i 66 och 67 § i 1994 års lag om påförande av accis (1469/1994). Dessa sekretessbestämmelser fick fortsätta att gälla när lagen om påförande av accis i övrigt upphävdes genom den nya punktskattelag som trädde i kraft den 1 april 2010.

Bestämmelser om utomståendes skyldighet att lämna uppgifter finns i 5 kap. i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ och 12 kap. i punktskattelagen. Dessa bestämmelser ska också tillämpas vid gruvmineralbeskattningen, eftersom gruvmineralskatten ska inbegripas i tillämpningsområdet för nämnda lagar.

9 §. Redovisning till skattetagarna. I paragrafen föreskrivs det om de andelar av intäkterna av gruvmineralskatten som staten och kommunerna får.

Enligt 1 mom. redovisas 40 procent av skatteintäkterna till staten som allmänna medel och 60 procent till de kommuner där gruvan ligger. Det innebär att 60 procent av den skatteinkomst som en gruva inom en viss kommuns område betalar redovisas till kommunen.

Om gruvan ligger inom området för fler än en kommun, fördelas kommunandelen i förhållande till kommunernas andel av gruvans areal. Med de kommuner där gruvan ligger och med gruvans areal avses de kommun- och arealuppgifter som anges i ett tillstånd enligt gruvlagstiftningen. På motsvarande sätt som i 2 § avses med tillstånd gruvtillstånd enligt den gällande gruvlagen, utmål enligt tidigare gruvlagar samt andra motsvarande tillstånd som berättigar till gruvdrift och som avses i gruvlagstiftningen. Med gruvområde avses gruvans egentliga områden, dvs. gruvområden enligt 19 § i gruvlagen och utmål enligt 22 § i den gamla gruvlagen. Till arealen räknas inte ett hjälpområde för gruvan. Gruvmineralskatten för skatteperioden redovisas enligt uppgifterna om kommun och areal i det lagakraftvunna tillståndet vid skatteperiodens slut.

Enligt 2 mom. tillämpas bestämmelserna om förfarande i lagen om skatteredovisning på redovisningen av skatten. Eftersom gruvmineralskatten till skillnad från förvärvs- och kapitalinkomstskatterna inte omfattar någon forskottsutlägg eller debiteringsfas, och inte heller grund-

uppgifter för en företagsverksamhets- eller skogspost som används vid redovisningen av samfundsskatt, är bestämmelserna om detta i 4, 5 och 5 a § samt 6 § 1 och 2 mom. samt 3 kap. i lagen om skatteredovisning inte tillämpliga på gruvmineralskatten. Liksom i fråga om andra skatter som ska redovisas ska redovisningen av gruvmineralskatten ske månatligen, per skatteår och enligt utfallet. Redovisningarna ska också justeras månatligen under de fyra kalenderår som följer efter skatteåret, om det sker ändringar i fördelningsgrunderna eller skattebeloppen. Skatter som inflyter därefter redovisas på samma sätt som andra skatter enligt fördelningsgrunderna för det äldsta skatteåret som redovisas separat för varje skatteår. Med skatteår avses skatteperioden för gruvmineralskatten.

10 §. Särskilda bestämmelser. Även om gruvmineralskatten ska omfattas av tillämpningsområdet för punktskattelagen, ska punktskattelagen endast till vissa delar tillämpas på gruvmineralbeskattningen. Tillämpningsområdet motsvarar exempelvis tillämpningsområdet för punktskattelagen inom avfallsskattelagstiftningen. Tillämpningsområdet beskrivs närmare nedan i samband med 1 § i punktskattelagen.

11 §. Ikraftträdande. Enligt 1 mom. föreslås det att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Enligt 2 mom. ska lagen tillämpas på gruvmineral för vilka skyldigheten att betala skatt uppkommer efter lagens ikraftträdande. Bestämmelser om tidpunkten för när skyldigheten att betala skatt uppkommer finns i 3 §. Lagen ska tillämpas på de gruvmineral enligt bilagan som efter lagens ikraftträdande första gången sänds för anrikning. Skatten kan alltså omfatta vissa gruvmineral som har brutits innan skatten började gälla, om de inte har sänts för anrikning första gången före lagens ikraftträdande. Dessutom tillämpas lagen även på andra gruvmineral än de som anges i bilagan när de bryts efter lagens ikraftträdande.

För att säkerställa att beskattningen är smidig och sker vid rätt tidpunkt ska de aktörer som avses i 2 § registrera sig som skattskyldiga. I 3 mom. föreskrivs det att registreringsanmälan ska göras inom två månader från lagens ikraftträdande. Detta gäller de nuvarande aktörerna, som vid lagens ikraftträdande blir skattskyldiga.

Skatteförvaltningen får vidta åtgärder för verkställigheten av lagen, såsom att informera, ge anvisningar och registrera, före lagens ikraftträdande.

Bilagan. I bilagan till lagen finns det en uttömmande bestämmelse om de metallmalmer som beskattas enligt värde. Även om de gruvmineral som nämns i bilagan är grundämnen som framställs av gruvmineral och inte alltid gruvmineral, benämns de gruvmineral. I bilagan ingår sådana metallmalmer som bryts ur finländsk mark. Metallmalmerna är guld, kobolt, koppar, krom, litium, nickel, palladium, platina, silver och zink. Metallernas kemiska tecken anges inom parentes.

Om ett gruvmineral inte anges i bilagan, fastställs skatten för det enligt mängd.

7.2 Punktskattelagen

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs det om punktskattelagens tillämpningsområde. Till 2 mom. fogas lagen om gruvmineralskatt.

Punktskattelagen tillämpas endast till vissa delar på gruvmineralbeskattningen. Bestämmelser om detta finns i 10 § i lagen om gruvmineralskatt. Med undantag för det territoriella tillämpningsområdet enligt 2 § och bestämmelsen om tillämpning av tullagstiftningen i 3 § är bestämmelserna i 1 kap. tillämpliga. På gruvmineralskatten tillämpas dessutom bestämmelserna om

registrering i 5 kap., bestämmelserna om skatteuppbörd i 7 kap., bestämmelserna om granskning, uppgiftsskyldighet och omhändertagande i 12 kap., bestämmelserna om rättsmedel i 13 kap. och straffbestämmelserna i 14 kap. Tillämpningsområdet motsvarar exempelvis tillämpningsområdet för punktskattelagen inom avfallsskattelagstiftningen.

I 104 § i punktskattelagen föreskrivs det om förhandsavgöranden, som det även i fråga om gruvmineralbeskattningen blir möjligt att ansöka om. Skatteförvaltningen kan på ansökan ge ett förhandsavgörande om punktskatten på en produkt eller om en verksamhets skattepliktighet. Ett lagakraftvunnet förhandsavgörande ska med bindande verkan iakttas när sökanden beskattas i Finland under ett år från ingången av kalendermånaden efter den dag då förhandsavgörandet gavs, om inte något annat föreskrivs. Ett förhandsavgörande är avgiftsbelagt.

I fråga om sekretess för uppgifter och handlingar som har getts vid punktbeskattningen tillämpas den gällande 66 och 67 § i den gamla lagen om påförande av accis (1469/1994).

Förutom punktskattelagen blir även bestämmelserna om beskattningsförfarandet för skatter som betalas på eget initiativ tillämpliga vid gruvmineralbeskattningen. Vid ingången av 2021 harmoniserades förfarandet för punktbeskattning med beskattningsförfarandet för skatter som betalas på eget initiativ. Flera procedurbestämmelser överfördes i detta sammanhang till lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. Ändringen har behandlats närmare i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning för en reform av förfarandena för punktbeskattning och bilbeskattning (RP 54/2020 rd).

7.3 Lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

1 §. Lagens tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs det om lagens tillämpningsområde. Lagen om gruvmineralskatt fogas som en ny 20 punkt till 1 mom.

På gruvmineralskatten tillämpas alltså de bestämmelser i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ som gäller beskattningsförfarandet och ändringsökande. Förfarandena i fråga om skattedeklaration, betalning av skatt och påföljdsavgifter beskrivs närmare nedan i samband med 17 och 32 §.

På bokföringen för en sådan skattskyldig som avses i lagen om gruvmineralskatt tillämpas 26 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. De skattskyldiga omfattas alltså av en motsvarande bokföringsskyldighet som andra skattskyldiga som betalar sin skatt på eget initiativ. Av bokföringen ska det framgå bl.a. uppgifter om mängden brutna gruvmineral och tidpunkten, mängden gruvmineral som har sänts för anrikning samt halterna och tidpunkten, liksom andra uppgifter som behövs för verkställandet och kontrollen av skatten. Bestämmelser om innehåll i den bokföringsskyldighet som gäller i fråga om gruvmineralskatten finns på samma sätt som för punktskatter i 1 a kap. i statsrådets förordning om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (1355/2016).

På beslut om gruvmineralskatt och ändringssökande i fråga om sådana beslut tillämpas de bestämmelser om beslut som gäller skatter som betalas på eget initiativ som finns i 9–10 kap. En begäran om omprövning som gäller gruvmineralskatt avgörs av skatterättsenämnden som första instans. Ändring ska sökas genom en skriftlig begäran om omprövning inom tre år från ingången av det år som följer på det kalenderår som omfattar den skatteperiod för skatten i fråga för vilken skatt borde ha deklarerats och betalats. Begäran om omprövning kan dock alltid framställas inom 60 dagar från den dag då den skattskyldige har fått del av beslutet. Bestämmelser om besvär till förvaltningsdomstolen och till högsta förvaltningsdomstolen finns i 64–68 §.

2 §. Definitioner. Paragrafen innehåller bestämmelser om definitioner. I den definition av skattskyldig som finns i 4 punkten görs det en ändring som gäller gruvmineralskatt.

I 6 punkten definieras en regelbundet skattskyldig vid punktbeskattningen. Med regelbundet skattskyldiga vid punktbeskattningen avses bl.a. de som är skyldiga eller som har rätt att registrera sig som skattskyldiga. En skattskyldig enligt lagen om gruvmineralskatt är en sådan regelbundet skattskyldig som avses i bestämmelsen. Det föreslås inga ändringar i 6 punkten.

11 §. Skatteperiod. I paragrafen föreskrivs det om skatteperioder, dvs. tidsperioder för vilka de skattskyldiga ska deklarerera och betala skatt.

Skatteperioden för gruvmineralskatt föreslås vara kalenderåret. Skattedeklarationen lämnas en gång för hela skatteperioden på ett kalenderår. Det föreslås att 4 mom. alltså ändras så att det föreskrivs om en skatteperiod på ett kalenderår för både apoteksskatt och gruvmineralskatt.

17 §. Sista inlämningsdag för skattedeklarationen. I paragrafen föreskrivs det om när skattedeklarationen senast ska lämnas in.

Enligt huvudregeln i 1 mom. ska skattedeklarationen lämnas in senast på den allmänna förfallodagen i den kalendermånad som följer på skatteperioden. När det gäller gruvmineralbeskattningen är den allmänna förfallodagen emellertid inte ändamålsenlig, eftersom de skattskyldiga vid den tidpunkten inte nödvändigtvis ännu har tillgång till alla uppgifter som behövs som grund för skatten. Den årliga brytningsstatistiken för gruvdriften blir vanligen klar i mars. Därför fogas det till 1 mom. en hänvisning till det 5 mom. som föreslås bli fogat till paragrafen och i vilket det tas in en bestämmelse om undantag från tidsfristen när det gäller gruvmineralskatt.

Det föreslås ett nytt 5 mom. i paragrafen, enligt vilket en skattskyldig enligt lagen om gruvmineralskatt ska lämna skattedeklarationen senast på den allmänna förfallodagen i mars som följer på skatteperioden. Undantagsbestämmelsen behövs för att de skattskyldiga efter att skatteperioden har löpt ut ska ha tillräckligt med tid till att räkna ut och deklarerera skatten. I fråga om skatt som betalas på eget initiativ är den allmänna förfallodagen den 12 dagen i kalendermånaden. Om den 12 dagen inte är en bankdag, är förfallodagen den första bankdagen efter den dagen. När det gäller gruvmineralbeskattningen ska exempelvis skattedeklarationen för skatteperioden 2024 alltså lämnas in senast den 12 mars 2025.

Skatten ska deklareraras i enlighet med de allmänna procedurbestämmelserna i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ och på deklarationsskyldigheten tillämpas lagens 4 kap. Bestämmelser om skyldigheten att lämna in en skattedeklaration finns i 16 §. Den skattskyldige ska lämna in en skattedeklaration för alla de gruvmineral för vilka det har uppkommit skyldighet att betala skatt under skatteperioden. Samtidigt ska den skattskyldige räkna ut och deklarerera beloppet av den skatt som ska betalas för skatteperioden. De beskattningsbara gruvmineralen och uppgifter som gäller dem ska specificeras i skattedeklarationen. Skattedeklarationen lämnas per gruva, dvs. om den skattskyldige har flera gruvor ska uppgifterna för varje gruva lämnas separat. I enlighet med 16 § får det genom beslut av Skatteförvaltningen meddelas närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska meddelas genom en skattedeklaration. Skattedeklarationen ska enligt 18 § i princip lämnas in elektroniskt till Skatteförvaltningen, men det kan av särskilda skäl godkännas att deklARATIONEN lämnas in även på papper.

En skattedeklaration ska lämnas in även för en skatteperiod under vilken det inte har pågått någon verksamhet. I så fall lämnas det in en ”ingen verksamhet”-deklaration eller en s.k. nolldeklaration.

Om den skattskyldige upptäcker ett fel i en deklARATION som den har lämnat in, ska den skattskyldige rätta felet genom att lämna en rättelsedeklARATION, dvs. en ersättande skattedeklARATION, för skatteperioden i fråga i enlighet med 25 §. Förfarandet för rättelse av ett fel av ringa ekonomisk betydelse enligt 25 § 2 mom. ska, på samma sätt som i fråga om punktskatter, inte heller gälla gruvmineralskatt.

I 7 kap. föreskrivs det om påföljdsavgifter och i 8 kap. om påförande av skatt och rättelse av beslut. Om skattedeklARATIONEN lämnas in för sent ålägger Skatteförvaltningen den skattskyldige att betala en förseningsavgift enligt 35 §. Bestämmelser om förseningsavgiftens belopp finns i 36 §. Om en inlämnad skattedeklARATION är bristfällig eller felaktig eller om en skattedeklARATION överhuvudtaget inte har lämnats in påför Skatteförvaltningen den skattskyldige en skatteförhöjning enligt 37 §. Bestämmelser om skatteförhöjningens storlek finns i 38 §.

Om för litet skatt har deklarerats eller om det av någon annan orsak har blivit för litet skatt att betala, påför Skatteförvaltningen skatt eller rättar beslutet till den skattskyldiges nackdel i enlighet med 40 §. På motsvarande sätt föreskrivs det om påförande av skatt och rättelse till den skattskyldiges fördel i 41 §. Har den skattskyldige helt och hållet låtit bli att deklarerera skatt eller uppenbart deklarerat för litet i skatt och har den skattskyldige inte trots uppmaning lämnat de uppgifter som behövs för att påföra skatt, påför Skatteförvaltningen skatt enligt uppskattning. Bestämmelser om detta finns i 43 §. Bestämmelser om tidsfristerna för påförande och rättelse av skatt finns i 44–47 §.

Om en skattskyldig enligt lagen om gruvmineralskatt avslutar sin verksamhet och sin registrering enligt 7 § i lagen om gruvmineralskatt under kalenderåret, ska den skattskyldige i enlighet med 22 § 2 mom. och 33 § 2 mom. lämna in skattedeklARATIONEN för skatteperioden och betala skatten för skatteperioden senast på den allmänna förfallodagen i den andra månaden efter den månad då verksamheten upphörde. Om verksamheten avslutas exempelvis i januari ska skattedeklARATIONEN för skatteperioden lämnas senast den 12 mars. Den skattskyldige får emellertid lämna skattedeklARATIONEN tidigast den 1 mars efter att Skatteförvaltningen har meddelat ett beslut om skatteperioden i fråga.

32 §. Betalning av skatt för skatteperioden. I paragrafen föreskrivs det om när skatt senast ska betalas. När det gäller skatt som betalas på eget initiativ betalas skatten i samband med att skattedeklARATIONEN lämnas in. Den skattskyldige räknar alltså självständigt ut skattebeloppet, deklarerar uppgifterna och betalar skatten.

Enligt huvudregeln i 1 mom. ska skatt för skatteperioden betalas senast på den allmänna förfallodagen i den kalendermånad som följer på skatteperioden. Såsom föreslås ovan, ska en tidsfrist som avviker från huvudregeln tillämpas vid gruvmineralbeskattningen när det gäller deklARATION och betalning av skatt, så att aktörerna får tillräckligt med tid till att utforma de uppgifter som behövs för beskattningen. Därför fogas det till 1 mom. en hänvisning till det 6 mom. som föreslås bli fogat till paragrafen och i vilket det tas in en bestämmelse om undantag från tidsfristen när det gäller gruvmineralskatt.

Det föreslås ett nytt 6 mom. i paragrafen, enligt vilket en skattskyldig enligt lagen om gruvmineralskatt ska betala skatt för skatteperioden senast på den allmänna förfallodagen i mars som följer på skatteperioden. Tidsfristen för betalning av skatt är densamma som tidsfristen för att lämna en skattedeklARATION för skatteperioden. Tidsfristen utgör ett undantag från huvudregeln enligt 1 mom. och den tidsfrist som anges i 2 mom. för betalning av skatt för en regelbundet skattskyldig vid punktbeskattningen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I propositionen föreslås det att det i lagen om gruvmineralskatt tas med ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om hur beskattningsvärdena ska beräknas. Genom förordningen preciseras de prisuppgifter som ska användas vid fastställandet av värdet av de metallmalmer som anges i bilagan till den föreslagna lagen. Detta är nödvändigt för att det ska vara möjligt att ange en exakt prisuppgift för var och en av de metallmalmer som anges i bilagan. Förslaget garanterar också de skattskyldigas rättssäkerhet och beskattningsvärdenas transparens.

Dessutom föreslås det i propositionen att Skatteförvaltningen ska ha behörighet att fastställa beskattningsvärdena. Skatteförvaltningen räknar ut de beskattningsvärden som ska användas under skatteperioden utifrån de kriterier som anges i lagen och de källor som det föreskrivs närmare om i förordningen.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2024. Det är fråga om en ny skatt, och verkställigheten av den kräver tid både hos Skatteförvaltningen och de skattepliktiga gruvbolagen. Det är dessutom ändamålsenligt att sätta i kraft en årlig skatt vid ingången av ett kalenderår.

Lagen ska tillämpas på de gruvmineral i fråga om vilka skyldighet att betala skatt uppkommer efter lagens ikraftträdande. Skatteförvaltningen får vidta åtgärder för verkställigheten av lagen, såsom att informera, ge anvisningar och registrera, före lagens ikraftträdande.

10 Efterhandsutvärdering och uppföljning

Effekterna av gruvmineralskatten bör följas upp och utvärderas med tanke på de önskade målen och skattesystemets funktionalitet. Med tanke på utvärderingen i efterhand är det viktigt att Skatteförvaltningen, som verkställer beskattningen, får tillräckliga resurser för uppföljningen av ändringarnas konsekvenser och kontrollen av beskattningens riktighet.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Samtidigt som denna proposition behandlas i riksdagen behandlas även regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av gruvlagen, RP 126/2022 rd, och regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om miljöskadefonden, RP 183/2022 rd. Dessa propositioner kan ha samverkande effekter för samma bransch. Konsekvenserna av de nämnda propositionerna beskrivs i avsnitt 4.2.2 i denna proposition.

Vidare föreslås det i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om miljöskadefonden att man upphäver samma bestämmelser, 1 § 2 mom. 8 punkten i punktskattelagen och 1 § 1 mom. 19 punkten i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ, som i denna proposition föreslås bli ändrade.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Enligt propositionen tas det ut skatt första gången för år 2024, men intäkterna flyter in först år 2025. Skatteintäkterna beaktas i statens budgetproposition för år 2025.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Gruvmineralskattens konstitutionella natur

Vem som äger gruvmineralen har betydelse när det ska göras en bedömning av om den betalning som ska göras till samhället för användningen av icke-förnybara naturresurser på det sätt som avses i grundlagen ska betraktas som en skatt eller som en avgift. Ägandet kan ordas på flera olika sätt. Mineralen i berggrunden kan anses tillhöra staten, och då är staten fri att välja vem som beviljas rätt att utvinna mineral. Rätten att utvinna råmaterial kan också anses tillhöra markägaren, och då kräver utvinningen av dem markägarens samtycke. Ett sätt att avgöra frågan om rätten att bedriva gruvdrift är att tillämpa ett system med inmutning, vilket oberoende av äganderätten gynnar den som upptäcker gruvmineralen. Internationellt har man gått in för olika lösningar för att fastställa äganderätten. Valet av lösningar har påverkats av både geologi och det fastighetsrättsliga förhållningssättet, hur statens äganderätt uppfattas och de trender som har rått i fråga om utvinningen av råmaterial.

De grundläggande lösningarna i Finlands gruvlag grundar sig på ett inmutningssystem, där det är den som har upptäckt en fyndighet som oberoende av vem som äger fastigheten har företrädesrätt till att utvinna fyndigheten. Innehavaren av ett gruvtillstånd får rätt att utvinna de mineral och biprodukter som finns i området. Förhandlingar om nyttjanderätten till ett markområde förs emellertid med markägaren, eller så införskaffas nyttjanderätt genom ett inlösningstillstånd av statsrådet. Innehavaren av ett gruvtillstånd ska betala markägaren ersättning i samband med både malmletningen och brytningen. När det gäller Finlands lösning är det viktigt att observera att gruvmineral egentligen inte anses höra till staten, vilket skiljer sig från exempelvis i Sverige.

Grundlagen (731/1999) innehåller inga bestämmelser om skillnaden mellan skatt och avgifter. I detaljmotiveringen till regeringens proposition om grundlagen (RP 1/1998 rd) har det emellertid definierats vad som avses med skatt. Enligt förarbetena till grundlagen är en skatt enligt den vedertagna definitionen en penningprestation som inte utgör ersättning eller vederlag för förmåner eller tjänster som det allmänna har gett den betalningsskyldige. Kännetecknande för en skatt är vidare att den används för finansiering av statens utgifter. Även skattens användningsändamål har betydelse när man ska utreda den konstitutionella naturen.

Rekvisiten för skatter och avgifter samt gränsdragningen mellan dem har preciserats i riksdagens grundlagsutskotts utlåtandepraxis (bl.a. GrUU 61/2002 rd, GrUU 66/2002 rd och GrUU 67/2002 rd). Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden lyft fram följande synpunkter, som bör beaktas vid bedömningen av skatters och avgifters konstitutionella natur. För det första bör prestationer gå att specificera med en viss exakthet för att den avgift som tas ut för prestationen även konstitutionellt ska vara en avgift. För det andra ska avgiftens storlek och grunderna för bestämning av avgiften ha kvar något slag av samband med kostnaderna för prestationen. Ju större skillnaden är, desto mera antyder prestationens natur på att det är fråga om en skatt. För det tredje spelar det också en viss roll om det är frivilligt eller obligatoriskt att ta emot prestationen. Prestationens natur talar för en skatt om det inte går att tacka nej till prestationer som någon är skyldig att tillhandahålla och skyldigheten direkt med stöd av lag gäller fysiska eller juridiska personer som uppfyller vissa rekvisit. Grundlagsutskottet har i sina bedömningar ansett att, med hänsyn till 81 § i grundlagen, har en väsentlig skillnad mellan statens skatter och avgifter med motprestationer att göra. Enligt vedertagen utlåtandepraxis är det utmärkande för konstitutionella avgifter att de utgör ersättningar eller vederlag för service som tillhandahålls av det allmänna. Om det inte finns någon motprestation är betalningar till staten i konstitutionell mening skatter.

Medan den nuvarande grundläggande lösningen enligt gruvlagen gäller utgör den ersättning som ska betalas till samhället för brytningen och utvinningen av gruvmineral till sin konstitutionella natur en skatt, eftersom den motprestation som krävs för en avgift saknas.

Enligt 81 § 1 mom. i grundlagen bestäms det om statsskatt genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Av en skattelag ska det enligt grundlagsutskottets vedertagna tolkning entydigt framgå vad skattskyldigheten omfattar. Bestämmelserna i lagen ska också vara såtillvida exakt utformade att den prövningsrätt som de tillämpande myndigheterna har när det gäller att bestämma skattens storlek ska vara bunden till sin natur.

Lagförslagen innehåller bestämmelser om dem som är skyldiga att betala gruvmineralskatt och om när skattskyldighet uppkommer. I lagförslaget definieras även de gruvmineral som är beskattningsbara, tidpunkten för när skyldighet att betala skatt uppkommer och grunderna för skattens storlek. På gruvmineralskatten tillämpas punktskattelagen och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ, i vilka det föreskrivs om förfarandena för deklaration och betalning av skatt, skatteperioden för gruvmineralskatt, rättsmedel och fastställandet av påföljdsavgifter. Skattebeloppet och påförandet av påföljdsavgift är inte beroende av skattemyndighetens prövning.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Grundlagsutskottet har ansett att beskattning på det sätt som avses i 124 § i grundlagen utgör betydande utövning av offentlig makt på ett sådant sätt att uppgiften inte ens genom lag kan anförtros någon annan än en myndighet. Skatteförvaltningen ska vara skattemyndighet i fråga om gruvmineralskatten.

12.2 Bemyndigande att utfärda normer

Enligt grundlagens 80 § 2 mom. kan myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för bemyndigandet ska vara exakt avgränsat. Enligt propositionen om grundlagen (RP 1/1998 rd) kan ett särskilt skäl anses föreligga närmast när det är fråga om en sådan teknisk reglering av smärre detaljer som inte inbegriper prövningsrätt i någon större utsträckning. Särskilda skäl som har samband med föremålet för regleringen förutsätter dessutom ibland att det utfärdas föreskrifter som kan ändras ofta och snabbt.

Lagen om gruvmineralskatt föreslås innehålla ett bemyndigande att utfärda föreskrifter. Med stöd av bemyndigandet fastställer Skatteförvaltningen i början av skatteperioden de årliga beskattningsvärden som ska tillämpas vid beskattningen. Beskattningsvärdena beräknas och fastställs utifrån de prisuppgifter och beräkningssätt som anges i lagen om gruvmineralskatt och de prisuppgifter som anges exakt i förordningen. Det är fråga om ett tekniskt beräknings- och fastställelseförfarande där myndighetens prövningsrätt är bunden. Det är inte ändamålsenligt att föreskriva om beskattningsvärdena i lag eller förordning, eftersom uppgifterna ska fastställas utifrån prisuppgifter som ändras årligen. Bestämmelser om de prisuppgifter som ska tillämpas utfärdas dock i lag och förordning.

Dessutom ska lagen om gruvmineralskatt tas in i tillämpningsområdet för punktskattelagen och lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. I dessa lagar

finns bemyndiganden med stöd av vilka Skatteförvaltningen får meddela närmare föreskrifter om sådana detaljer i beskattningsförfarandet som det inte har varit ändamålsenligt att föreskriva om i lag eller förordning.

12.3 Rätt att få information samt skyddet för personuppgifter

Propositionen innehåller förslag som gäller både register och rätten att få information. Registren innehåller i huvudsak uppgifter om företag. Eftersom de också kan innehålla uppgifter om fysiska personer, har förslagen bedömts med tanke på det skydd för personuppgifter som tryggas i 10 § i grundlagen.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Grundlagsutskottet har i sin vedertagna praxis ansett att det på lagnivå ska utfärdas heltäckande och detaljerade bestämmelser särskilt om registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, de tillåtna användningsändamålen för personuppgifterna, möjligheten att lämna ut personuppgifterna och i synnerhet om utlämnande genom teknisk anslutning, bevaringstiden för personuppgifterna samt den registrerades rättsskydd (t.ex. GrUU 12/2002 rd, s. 5, GrUU 19/2012 rd, s. 3 och GrUU 71/2014 rd, s. 2).

I EU-lagstiftningen finns bestämmelser om behandling av personuppgifter i den direkt tillämpliga dataskyddsförordningen. All behandling av personuppgifter ska ha någon av de rättsliga grunder som anges i artikel 6.1 i dataskyddsförordningen. Nationell lagstiftning är möjlig endast i den mån det enligt förordningen är nödvändigt eller om det är tillåtet enligt förordningen. Nationella bestämmelser om behandling av personuppgifter som kompletterar dataskyddsförordningen är enligt artikel 6 möjliga bland annat när behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. De nationella kompletterande bestämmelserna kan bland annat gälla vilken typ av uppgifter som ska behandlas, registrets ändamål och lagringstiden.

Grundlagsutskottet har i och med dataskyddsförordningen justerat sin tidigare ståndpunkt till bestämmelserna om skydd för personuppgifter. Tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter bör enligt utskottet i framtiden i första hand garanteras med stöd av dataskyddsförordningen och en nationell allmän lag, det vill säga dataskyddslagen. Nationell speciallagstiftning bör undvikas. Sådan reglering bör reserveras för situationer där den är dels tillåten enligt dataskyddsförordningen, dels nödvändig för att tillgodose skyddet för personuppgifter. Enligt utskottet är det med avseende på 10 § 1 mom. i grundlagen i princip tillräckligt att regleringen uppfyller kraven i dataskyddsförordningen (t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 4, GrUU 26/2018 rd, s. 2–3, GrUU 17/2019 rd, s. 2–3).

I lagen om gruvmineralskatt föreslås det att de skattskyldiga ska registrera sig som skattskyldiga hos Skatteförvaltningen. Registreringen ska göras i ett befintligt register som Skatteförvaltningen för med stöd av punktskattelagen. Behandling av personuppgifter i punktskatteregistren behövs för att skattemyndigheten ska kunna sköta sina lagstadgade uppgifter. De föreslagna bestämmelserna om registret anses uppfylla kraven i dataskyddsförordningen, så propositionen anses inte vara problematisk med tanke på grundlagens krav på skydd för personuppgifter.

I 8 § i förslaget till lag om gruvmineralskatt finns bestämmelser om rätt att få information. Paragrafens 1 mom. gäller Skatteförvaltningens rätt att trots sekretessbestämmelserna av den i gruvlagstiftningen avsedda gruvmyndigheten få sådan information som behövs för beskattningen och tillsynen över den. I 2 mom. föreskrivs det att Skatteförvaltningen trots sekretessbestämmelserna har rätt att på begäran lämna ut sådan information som den fått för beskattningen till gruvmyndigheten, om de behövs för de uppgifter som föreskrivits för myndigheten.

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelser om myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan gälla ”behövlige uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över vad uppgifterna ska innehålla. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "informationen är nödvändig" för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 17/2016 rd, s. 5—6, och de utlåtanden som nämns där). I sina analyser av exakthet och innehåll har utskottet lagt särskild vikt vid huruvida de uppgifter som lämnas ut är av känslig art. I synnerhet när de föreslagna bestämmelserna om utlämnande av uppgifter också har gällt känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer grundlagsutskottets ovannämnda praxis för bestämmelser om myndigheternas rätt att få och att lämna ut uppgifter trots sekretess (se t.ex. GrUU 15/2018 rd, s. 39). I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet lagt vikt vid om de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (se t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 5). Utskottet anser att principer av det här slaget också kan tillämpas på rätten att få och lämna ut uppgifter trots exempelvis banksekretessen (GrUU 48/2018 rd, s. 5).

Grundlagsutskottet har upprepade gånger betonat att det vid en särskiljning mellan behövlighet respektive nödvändighet att få eller lämna ut uppgifter inte bara handlar om omfattningen av innehållet i uppgifterna utan också om att den myndighet som har rätt till uppgifterna i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som skyddas med hjälp av sekretess som gäller den myndighet som har uppgifterna. Ju mer generella bestämmelserna om rätten till information är, desto större är risken för att sådana intressen kan åsidosättas per automatik. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till villkor i sak, desto mer sannolikt är det att en begäran om uppgifter måste motiveras. Då kan också den som lämnar ut uppgifterna bedöma en begäran med avseende på de lagliga villkoren för att lämna ut dem. Genom att de facto vägra lämna ut uppgifterna kan den som innehar dem skapa en situation där en utomstående myndighet måste undersöka skyldigheten att lämna ut uppgifter, det vill säga tolka bestämmelserna. Denna möjlighet är viktig för att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra (se t.ex. GrUU 48/2017 rd, s. 5, och de utlåtanden som nämns där).

Rätten att få information om gruvmineralskatten är i lagen bunden till ett behövlighetskrav. I bestämmelserna preciseras dessutom innehållet i de uppgifter som får lämnas ut. Propositionen anses till denna del motsvara grundlagens krav. Vid beredningen av propositionen har det ansetts att de föreslagna lagarna kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om gruvmineralskatt

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

På sådana gruvmineral som avses i 2 § i gruvlagen (621/2011) ska skatt betalas på det sätt som föreskrivs i denna lag.

Denna lag tillämpas inte på gruvmineral från guldvaskning.

2 §

Skattskyldighet

Skattskyldig är en sådan aktör som brutit gruvmineral och som förutsätts ha ett sådant tillstånd att bedriva gruvdrift som avses i gruvlagstiftningen.

Om en skattskyldig som avses i 1 mom. överlåter tillståndet till annan aktör, är mottagaren av överlåtelsen skattskyldig.

3 §

Skyldighet att betala skatt

Skyldighet att betala skatt uppkommer

1) i fråga om de gruvmineral som avses i bilagan enligt den tidpunkt då anrikningsprocessen för mineralet första gången inleds, och

2) i fråga om andra gruvmineral än de som avses i bilagan enligt den tidpunkt då mineralet bryts ur marken.

4 §

Beskattningsvärde

Beskattningsvärdet av de gruvmineral som avses i bilagan fastställs utifrån det dagliga internationella marknadspriset på gruvmineralet i fråga eller motsvarande offentliga prisuppgifter. Om uppgifter om det dagliga internationella marknadspriset eller motsvarande offentliga prisuppgifter inte finns att tillgå, fastställs beskattningsvärdet utifrån uppgifter om det dagliga internationella marknadspriset på en motsvarande produkt eller motsvarande offentliga prisuppgifter. Beskattningsvärdet fastställs som det aritmetiska medelvärdet av ovannämnda prisuppgifter under en granskningsperiod på ett kalenderår.

Bestämmelser om den prisuppgift som tillämpas som grund för beskattningsvärdet av varje gruvmineral samt om hur prisuppgiften fastställs utfärdas genom förordning av statsrådet.

Skatteförvaltningen fastställer beskattningsvärdena för skatteperioden utifrån prisuppgifterna från det föregående kalenderåret senast den 1 februari.

5 §

Skattebelopp

Skatten på de gruvmineral som avses i bilagan är 0,6 procent av beskattningsvärdet av den metall som gruvmineralet innehåller.

Skatten på andra gruvmineral än de som avses i bilagan är 0,20 euro per ton.

6 §

Myndigheter

På de behöriga myndigheterna tillämpas 4 § i punktskattelagen (182/2010).

7 §

Registreringsskyldighet

En i 2 § avsedd aktör ska registrera sig som skattskyldig. Bestämmelser om registreringsförfarandet finns i 5 kap. i punktskattelagen.

8 §

Rätt att få information

Skatteförvaltningen har trots sekretessbestämmelserna rätt att av den i gruvlagstiftningen avsedda gruvmyndigheten få sådan information om gruvtillstånd och utmål samt deras innehåll, om gruvor och om brutna gruvmineral och deras kvantiteter i olika produktionsskeden som behövs för beskattningen enligt denna lag och tillsynen över beskattningen samt annan information som påverkar beskattningen.

Skatteförvaltningen har rätt att på begäran lämna ut sådan information som den fått för beskattningen enligt denna lag till den myndighet som avses i 1 mom., om informationen behövs för de uppgifter som föreskrivits för myndigheten. Informationen får lämnas ut trots sekretessbestämmelserna i punktskattelagen.

9 §

Redovisning till skattetagarna

Gruvmineralskatten fördelas så att statens andel är 40 procent och andelen för den kommun där gruvan ligger är 60 procent. Om gruvan ligger inom området för fler än en kommun, fördelas andelen i förhållande till kommunernas andel av gruvområdets areal. Den kommun där gruvan ligger samt arealen fastställs enligt den kommun där gruvan ligger i enlighet med ett sådant tillstånd som avses i gruvlagstiftningen och som vunnit laga kraft och enligt arealen för det gruvområde som avses i ett sådant tillstånd med undantag av hjälpområdets areal.

På redovisningen av skatten till den kommun där gruvan ligger och staten tillämpas vad som föreskrivs i lagen om skatteredovisning (532/1998) med undantag av 4, 5 och 5 a §, 6 § 1 och 2 mom. samt 3 kap. i den lagen.

10 §

Särskilda bestämmelser

På gruvmineral som avses i denna lag tillämpas inte 2 och 3 §, 2–4 kap. och 8–10 kap. i punktskattelagen.

11 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas på gruvmineral i fråga om vilka skyldigheten att betala skatt uppkommer efter lagens ikraftträdande.

Sådana i 2 § avsedda aktörer som bedriver verksamhet när denna lag träder i kraft ska registrera sig som skattskyldiga inom två månader från ikraftträdandet av denna lag. Skatteförvaltningen kan godkänna registreringen redan innan denna lag träder i kraft.

Gruvmineral som beskattas enligt värde

Guld (Au)
Kobolt (Co)
Koppar (Cu)
Krom (Cr)
Litium (Li)
Nickel (Ni)
Palladium (Pd)
Platina (Pt)
Silver (Ag)
Zink (Zn)

2.

Lag

om ändring av 1 § i punktskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i punktskattelagen (182/2010) 1 § 2 mom. 8 punkten, sådan den lyder i lag 766/2020,
och
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 766/2020, en ny 9 punkt som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på skatter och avgifter om vilka det föreskrivs i

-
- 8) lagen om oljeskyddsfonden (1406/2004),
9) lagen om gruvmineralskatt (/).
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016) 1 § 1 mom. 19 punkten, 2 § 4 punkten, 11 § 4 mom., 17 § 1 mom. och 32 § 1 mom., av dem 1 § 1 mom. 19 punkten, 2 § 4 punkten, 17 § 1 mom. och 32 § 1 mom. sådana de lyder i lag 783/2020, samt
fogas till 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 783/2020, en ny 20 punkt, till 17 §, sådan den lyder i lag 783/2020, ett nytt 5 mom. och till 32 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 783/2020, ett nytt 6 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på beskattningsförfarandet och ändringssökandet beträffande de skatter och avgifter som hör till Skatteförvaltningens uppgiftsområde och som det föreskrivs om i

- 19) lagen om oljeskyddsfonden (1406/2004),
- 20) lagen om gruvmineralskatt (/).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 4) *skattskyldig* förutom de som är skattskyldiga vid beskattning enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1–4 och 11–20 punkten, avgiftsskyldiga, de som är skyldiga att ta ut källskatt och förskottsinnehållningsskyldiga som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 5–10 punkten,

11 §

Skatteperiod

Skatteperioden för apoteksskatt och gruvmineralskatt är kalenderåret.

17 §

Sista inlämningsdag för skattedeklarationen

Skattedeklarationen för en skatteperiod ska lämnas in senast på den allmänna förfallodagen i den kalendermånad som följer på skatteperioden, om inte något annat föreskrivs i 2–5 mom.

En skattskyldig enligt 2 § i lagen om gruvmineralskatt ska lämna skattedeklarationen för en skatteperiod senast på den allmänna förfallodagen i mars som följer på skatteperioden.

32 §

Betalning av skatt för skatteperioden

Den skattskyldige ska betala skatt för skatteperioden senast på den allmänna förfallodagen i den kalendermånad som följer på skatteperioden, om inte något annat föreskrivs i 2–4 eller 6 mom.

En skattskyldig enligt 2 § i lagen om gruvmineralskatt ska betala skatt för skatteperioden senast på den allmänna förfallodagen i mars som följer på skatteperioden.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 17 november 2022

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Annika Saarikko

2.

Lag

om ändring av 1 § i punktskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i punktskattelagen (182/2010) 1 § 2 mom. 8 punkten, sådan den lyder i lag 766/2020,
och
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 766/2020, en ny 9 punkt som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på skatter och avgifter
om vilka det föreskrivs i

8) lagen om oljeskyddsfonden (1406/2004).

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på skatter och avgifter
om vilka det föreskrivs i

8) lagen om oljeskyddsfonden (1406/2004),
9) lagen om gruvmineralskatt (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016) 1 § 1 mom. 19 punkten, 2 § 4 punkten, 11 § 4 mom., 17 § 1 mom. och 32 § 1 mom., av dem 1 § 1 mom. 19 punkten, 2 § 4 punkten, 17 § 1 mom. och 32 § 1 mom. sådana de lyder i lag 783/2020, samt
fogas till 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 783/2020, en ny 20 punkt, till 17 §, sådan den lyder i lag 783/2020, ett nytt 5 mom. och till 32 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 783/2020, ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på beskattningsförfarandet och ändringssökandet beträffande de skatter och avgifter som hör till Skatteförvaltningens uppgiftsområde och som det föreskrivs om i

19) lagen om oljeskyddsfonden (1406/2004).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *skattskyldig* förutom de som är skattskyldiga vid beskattning enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1–4 och 11–19 punkten, avgiftsskyldiga, de som är skyldiga att ta ut källskatt och förskottsinnehållningsskyldiga som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 5–10 punkten,

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på beskattningsförfarandet och ändringssökandet beträffande de skatter och avgifter som hör till Skatteförvaltningens uppgiftsområde och som det föreskrivs om i

19) lagen om oljeskyddsfonden (1406/2004),
20) *lagen om gruvmineralskatt* (/).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *skattskyldig* förutom de som är skattskyldiga vid beskattning enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1–4 och 11–20 punkten, avgiftsskyldiga, de som är skyldiga att ta ut källskatt och förskottsinnehållningsskyldiga som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 5–10 punkten,

Gällande lydelse

11 §

Skatteperiod

Skatteperioden för apoteksskatt är kalenderåret.

17 §

Sista inlämningsdag för skattedeklarationen

Skattedeklarationen för en skatteperiod ska lämnas in senast på den allmänna förfallodagen i den kalendermånad som följer på skatteperioden, om inte något annat föreskrivs i 2–4 mom.

32 §

Betalning av skatt för skatteperioden

Den skattskyldige ska betala skatt för skatteperioden senast på den allmänna förfallodagen i den kalendermånad som följer på skatteperioden, om inte något annat föreskrivs i 2–4 mom.

Föreslagen lydelse

11 §

Skatteperiod

Skatteperioden för apoteksskatt och gruvmineralskatt är kalenderåret.

17 §

Sista inlämningsdag för skattedeklarationen

Skattedeklarationen för en skatteperiod ska lämnas in senast på den allmänna förfallodagen i den kalendermånad som följer på skatteperioden, om inte något annat föreskrivs i 2–5 mom.

En skattskyldig enligt 2 § i lagen om gruvmineralskatt ska lämna skattedeklarationen för en skatteperiod senast på den allmänna förfallodagen i mars som följer på skatteperioden.

32 §

Betalning av skatt för skatteperioden

Den skattskyldige ska betala skatt för skatteperioden senast på den allmänna förfallodagen i den kalendermånad som följer på skatteperioden, om inte något annat föreskrivs i 2–4 eller 6 mom.

En skattskyldig enligt 2 § i lagen om gruvmineralskatt ska betala skatt för skatteperioden senast på den allmänna förfallodagen i mars som följer på skatteperioden.

Denna lag träder i kraft den 20 .